

Krajský úřad Pardubického kraje
odbor školství

**ANALÝZA POTŘEB VE ŠKOLÁCH
A ŠKOLSKÝCH ZAŘÍZENÍCH
V PARDUBICKÉM KRAJI**

OBSAH

ÚVOD.....	3
1 MATEŘSKÉ ŠKOLY.....	4
1.1 Rozvoj každého žáka	4
1.2 Rozvoj pedagogických pracovníků.....	8
1.3 Formální, neformální vzdělávání a spolupráce se školskými poradenskými zařízeními.....	10
2 ZÁKLADNÍ ŠKOLY.....	13
2.1 Rozvoj každého žáka	13
2.2 Rozvoj pedagogických pracovníků.....	16
2.3 Formální, neformální vzdělávání a spolupráce se školskými poradenskými zařízeními.....	19
3 STŘEDNÍ ŠKOLY	22
3.1 Rozvoj každého žáka	22
3.2 Rozvoj pedagogických pracovníků.....	25
3.3 Formální, neformální vzdělávání a spolupráce se školskými poradenskými zařízeními.....	28
4 OSTATNÍ ŠKOLY A ŠKOLSKÁ ZAŘÍZENÍ	31
4.1 Základní umělecké školy	31
4.2 Střediska volného času.....	34
5 SHRUTÍ VÝSLEDKŮ PRŮZKUMU	38
5.1 Shrnutí výsledků průzkumu mateřských škol	38
5.2 Shrnutí výsledků průzkumu základních škol.....	39
5.3 Shrnutí výsledků průzkumu středních škol	40
5.4 Shrnutí výsledků průzkumu ZUŠ a SVČ.....	42
ZÁVĚR	44

ÚVOD

Analýza potřeb ve školách a školských zařízeních v Pardubickém kraji byla zpracována na základě sběru dat realizovaném pro Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT) v listopadu a prosinci 2022 v následujících oblastech:

- komplexní rozvoj dětí,
- podpora a rozvoj pedagogických pracovníků,
- propojování formálního, zájmového, uměleckého a neformálního vzdělávání.

Jedná se o data zpracovaná z plošného dotazníkového šetření realizovaného výzkumným konsorciem STEM a PAQ Research přes program BETA2 Technologické agentury ČR – výzkumný projekt Vytvoření souborů nástrojů určených ke zjišťování potřeb regionálního školství. Cílem šetření bylo získat relevantní informace o potřebách škol a školských zařízení v souvislosti s implementací národních strategických dokumentů, zejména implementačního dokumentu Dlouhodobého záměru vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy ČR.

V rámci šetření ve skupinách mateřské školy a základní školy bylo hlavním cílem identifikovat potřeby a bariéry, které školy vnímají v oblastech souvisejících s komplexním rozvojem žáka, rozvojem pedagogických pracovníků, propojování formálního, uměleckého, zájmového a neformálního vzdělávání a spolupráce se školskými poradenskými zařízeními. Do celorepublikového šetření se zapojilo 80 % všech mateřských škol, 85 % všech základních škol.

Zdroje dat: <https://www.edu.cz/kraje-od-msmt-dostaly-datove-sety-pro-pripravu-krajskych-akcnich-planu/#ke-stazeni>

Závěrečná a dílčí zprávy z projektu jsou ke stažení: <https://www.edu.cz/vysledky-vyzkumu-vytvoreni-souboru-nastroju-urceny-ke-zjistovani-potreb-regionalniho-skolstvi-vcetne-doporuceni/>

Podkladem pro Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy Pardubického kraje (2024–2028) byla rovněž [Analýza potřeb na školách v Pardubickém kraji](#), která je součástí **Krajského akčního plánu rozvoje vzdělávání Pardubického kraje III.**

1 MATEŘSKÉ ŠKOLY

V Pardubickém kraji se dotazníkového šetření zúčastnilo 259 škol (tj. 80 % z celkového počtu 325 mateřských škol).

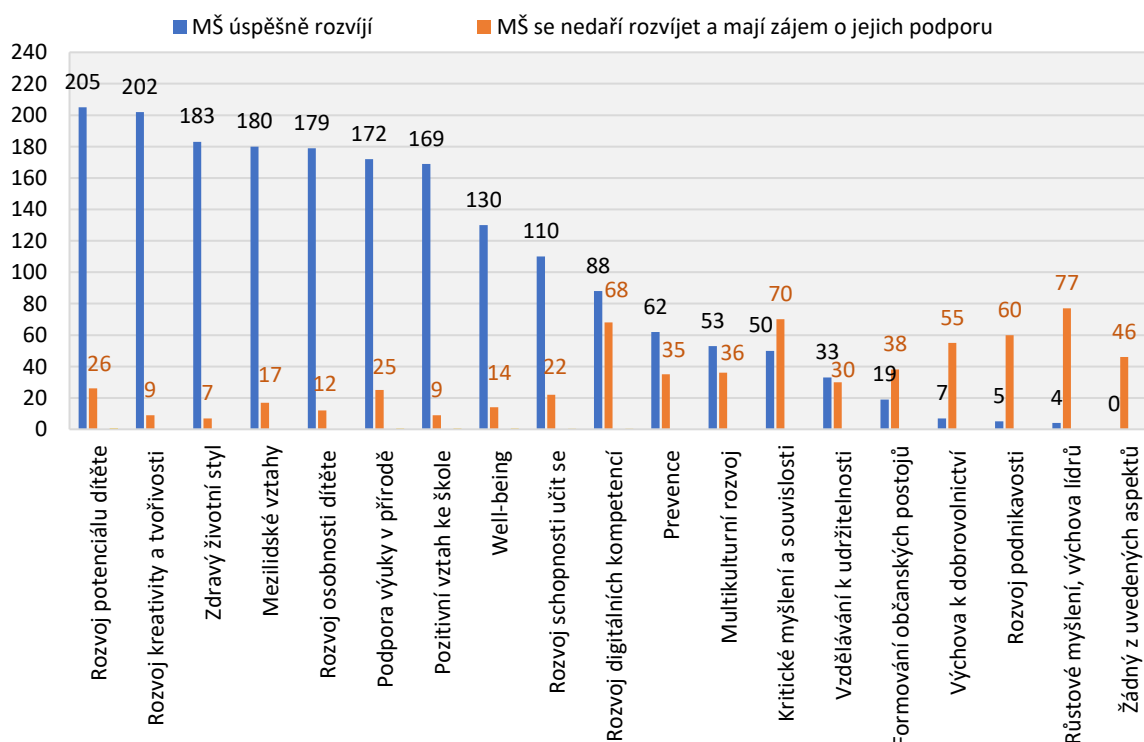
1.1 Rozvoj každého žáka

Mateřským školám v Pardubickém kraji se podle jejich vlastního hodnocení v oblasti komplexního rozvoje dítěte nejvíce **daří rozvíjet potenciál každého dítěte** a také **kreativitu a tvořivost dětí**. Tyto dvě oblasti lehce přesahují hodnotu 200 respondentů, čímž jsou oba aspekty rozvoje naplňovány téměř v 80 % všech zapojených škol. Mezi silné stránky podle jejich názoru patří výchova ke zdravému životnímu stylu, kterou velmi těsně následuje rozvoj osobnosti dítěte a mezilidské vztahy (podpora vzájemné komunikace a respektování vzájemných odlišností). Třetí skupinu významně realizovaných aspektů rozvoje dítěte tvoří podpora výuky v přírodě a pozitivní vztah ke škole.

Všech devět aspektů patří mezi nejčastěji zmiňované i v rámci celorepublikového šetření a stejně jako v Pardubickém kraji i v ostatních krajích se mateřské školy považují za úspěšné v rozvoji potenciálu dítěte. Silnou stránku spatřují mateřské školy také v rozvoji kreativity a tvořivosti dětí.

Polovina (50 %) respondentů z mateřských škol v Pardubickém kraji zvolilo ještě oblast well-beingu dětí, ostatní aspekty rozvoje dítěte byly zmiňovány méně často, včetně oblasti prevence (24 %). V níže uvedeném grafu jsou uvedeny jak oblasti komplexního rozvoje dítěte, které se mateřským školám podle jejich vyjádření daří úspěšně rozvíjet, tak oblasti, v jejichž rozvoji u dětí nejsou tolik úspěšné a uvítaly by podporu při jejich zavádění a dalším rozvoji.

Graf č. 1: Aspekty související s komplexním rozvojem dítěte realizované v mateřských školách a jejich úspěšnost rozvoje

Nabídka možných odpovědí:

- Rozvoj kreativity a tvořivosti
- Rozvoj potenciálu každého dítěte (individuální přístup ke vzdělávání a výchově)
- Mezilidské vztahy (podpora vzájemné komunikace a respektování vzájemných odlišností – sociální výchova)
- Rozvoj osobnosti dítěte (osobnostní výchova)
- Zdravý životní styl (výchova ke zdraví, rozvoj pohybových aktivit)
- Pozitivní vztah ke škole
- Podpora výuky v přírodě
- Well-being (tělesná a duševní pohoda dětí)
- Rozvoj schopnosti učit se
- Rozvoj digitálních kompetencí
- Multikulturní rozvoj a rozvoj interkulturních kompetencí
- Prevence (primární prevence, pozitivní trávení volného času, kyberbezpečnost, práce s dezinformacemi atd.)
- Kritické myšlení a vnímání souvislostí
- Vzdělávání a výchova k udržitelnosti
- Formování občanských postojů (spojeno např. s výchovou demokratického občana)
- Rozvoj podnikavosti
- Růstové myšlení, výchova lídrů (osvojení principů)
- Výchova k dobrovolnictví
- Nedaří se realizovat žádný z uvedených aspektů

Pozn.: Respondenti mohli vybrat max. 10 oblastí.

Přestože se některé oblasti komplexního rozvoje dětí daří mateřským školám poměrně dobře rozvíjet, neznamená to jednoznačně, že by v dané oblasti jiné školy neuvítaly podporu, viz rozvoj potenciálu dítěte (80 % škol úspěšně rozvíjí, naproti tomu 10 % škol by uvítalo podporu v této oblasti). Naopak well-being dětí se daří zajišťovat polovině zapojených mateřských škol v kraji, ale přitom ostatní mateřské školy nežadají v této oblasti o podporu (jen 5 % škol). V případě prevence se za úspěšné považuje 24 % mateřských škol, ale 14 % škol zapojených do průzkumu naopak vyjádřilo zájem o podporu v této oblasti.

V Pardubickém kraji se mateřským školám, podle jejich vlastního hodnocení, **nedaří realizovat růstové myšlení zahrnující také výchovu lídrů** (30 % respondentů), mezi další nejvíce problematické oblasti patří kritické myšlení včetně vnímání souvislostí (27 %) a v neposlední řadě by školy uvítaly podporu v rozvoji digitálních kompetencí (26 %). Následuje rozvoj podnikavosti (23 %) a pomyslnou pátou příčku získala výchova k dobrovolnictví (21 %). V porovnání s celorepublikovými výsledky průzkumu se jen mírně proměňuje pořadí všech pěti nejčastěji uváděných aspektů rozvoje. I v této otázce mohli respondenti vybírat nejvíce 10 oblastí z nabízených 19 odpovědí.

Neúspěch v žádné z uvedených oblastí nezaznamenalo 18 % mateřských škol v kraji zapojených do dotazníkového šetření a nepotřebují ani žádnou podporu pro komplexní rozvoj dětí ve své škole. Obecně lze shrnout, že většina mateřských škol realizuje komplexní rozvoj svých dětí v souladu s aktuálními trendy ve vzdělávání, podporu v nejkritičtějších oblastech by uvítala třetina škol v kraji.

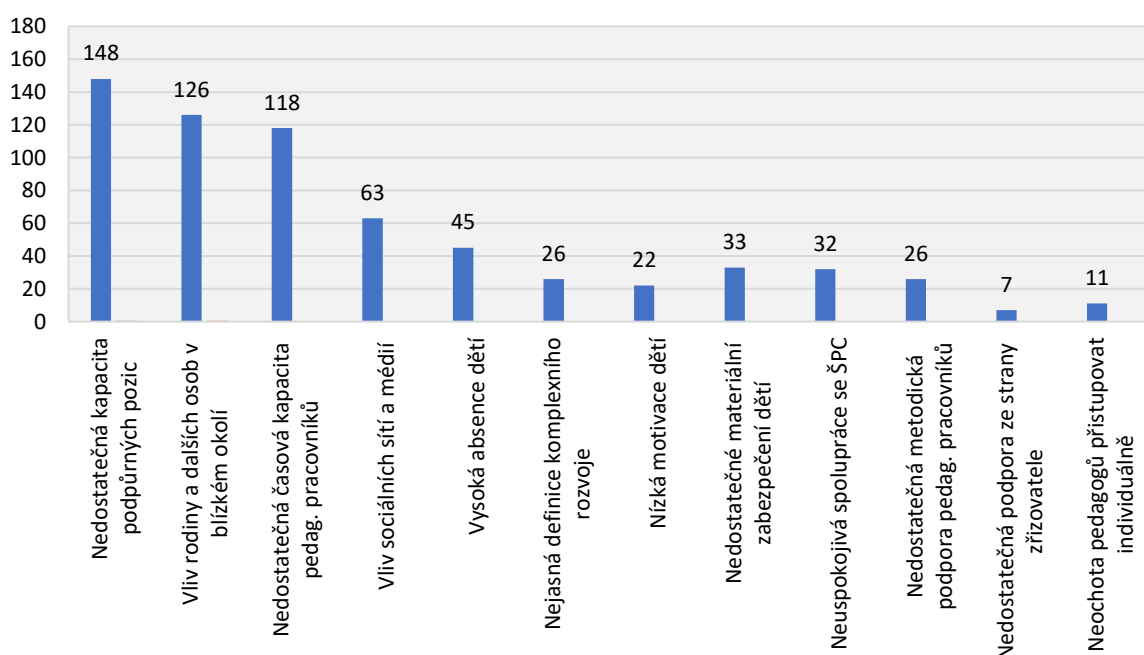
Tabulka 1: Oblasti podpory, o které mají mateřské školy v Pardubickém kraji zájem za účelem rozvoje dítěte

Přibližně 20 % MŠ má zájem o podporu:	Přibližně 10 % MŠ má navíc zájem o podporu:
Rozvoj podnikavosti	Formování občanských postojů (spojeno např. s výchovou demokratického občana)
Růstové myšlení, výchova lídrů (osvojení principů)	Prevence (primární prevence, pozitivní trávení volného času, kyberbezpečnost, práce s dezinformacemi atp.)
Rozvoj digitálních kompetencí	Vzdělávání a výchova k udržitelnosti
Kritické myšlení a vnímání souvislostí	Multikulturní rozvoj a rozvoj interkulturních kompetencí
Výchova k dobrovolnictví	Rozvoj potenciálu každého dítěte (individuální přístup ke vzdělávání, rozvoji a výchově dítěte)
-	Podpora výuky v přírodě

Komplexní rozvoj dětí v mateřských školách v kraji **nejvíce limituje nedostatečná kapacita školních psychologů a speciálních pedagogů** (57 % zapojených mateřských škol) dále vliv rodiny a dalších osob v blízkém okolí (49 %) a na třetím místě byla nejčastěji volena varianta nedostatečné časové kapacity pedagogických pracovníků (46 %).

S poměrně vysokým zastoupením se i v mateřských školách setkávají s vlivem sociálních sítí a médií (24 %), které vnímají mateřské školy negativně ve vztahu ke komplexnímu rozvoji dítěte (celorepublikově dosáhl tento aspekt 26 %). Obdobně hodnotí 17 % zapojených respondentů mateřských škol (celorepublikově 18 %) i vysokou absenci dítěte v MŠ. Každá osmá mateřská škola v Pardubickém kraji vnímá jako limitující nedostatečné materiální zabezpečení dětí či neuspokojivou spolupráci se školskými poradenskými zařízeními (12 %). Desetina škol uvádí jako brzdou rozvoje dítěte nedostatečnou metodickou podporu pedagogických pracovníků.

Graf č. 2 Které z následujících položek nejvíce limitují komplexní rozvoj dětí ve Vaší škole?

Nabídka možných odpovědí:

- Nedostatečná kapacita školních psychologů, speciálních pedagogů a dalších pozic
- Vliv rodiny a dalších osob v blízkém okolí
- Nedostatečná časová kapacita pedagogických pracovníků věnovat se individuálnímu a zároveň komplexnímu rozvoji každého dítěte
- Vliv sociálních sítí a médií (např. Youtuberů)
- Vysoká absence dětí
- Nejasná definice toho, co komplexní rozvoj dítěte zahrnuje
- Nízká motivace samotných dětí
- Nedostatečné materiální zabezpečení dětí (např. chybějící psací potřeby a další pomůcky, nedostatečné prostředky na úhradu školních výletů, obědů apod.)
- Neuspokojivá spolupráce se školskými poradenskými zařízeními (pedagogicko-psychologickými poradnami, speciálně pedagogickými centry)
- Nedostatečná metodická podpora pedagogických pracovníků
- Nedostatečná podpora ze strany zřizovatele
- Neochota pedagogických pracovníků přistupovat k dětem individuálně a vnímat je jako osobnosti

Pozn.: Respondenti mohli vybrat max. 10 oblastí.

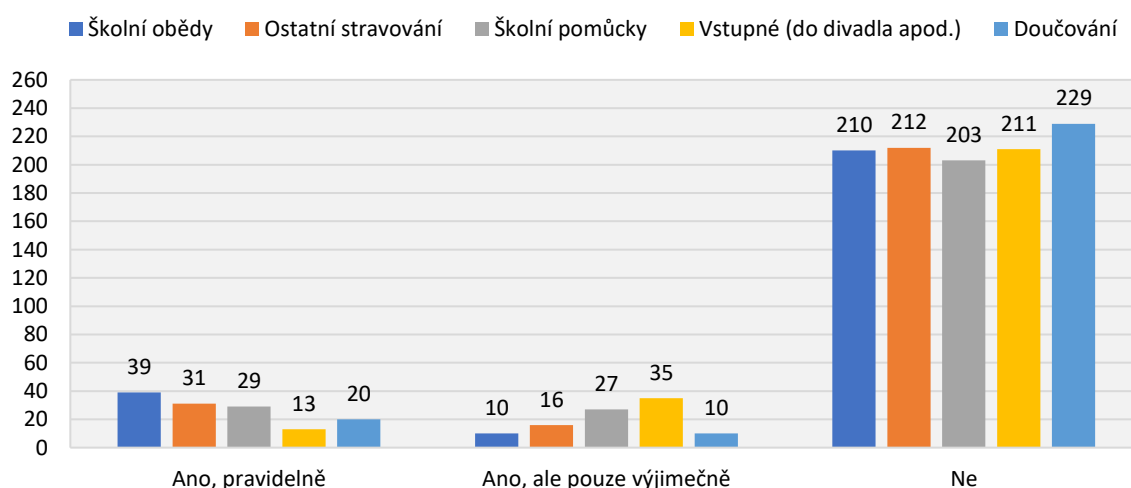
Vzdělávací dráha každého dítěte je ovlivněna **sociální a ekonomickou situací domácnosti**, v níž je dané dítě členem, často se hovoří o tzv. socioekonomickém statusu. Čím je vyšší

socioekonomický status rodiny, tím je pravděpodobnější, že dítě dosáhne ve škole lepších výsledků než děti z ekonomicky slabších rodin. Lze odhadovat, že většina mateřských škol si je této skutečnosti vědoma, neboť celorepublikové výsledky dotazníkového šetření indikují, že zhruba polovina mateřských škol aktivně přistupuje k zajištění materiálních potřeb dětí – **v posledních 12 měsících uhradilo alespoň jeden z vybraných nákladů sociálně či jinak znevýhodněným dětem 53 % mateřských škol.**

Mateřské školy v Pardubickém kraji poskytovaly sociálně znevýhodněným **školní obědy** v 15 % pravidelně (ve školním roce 2022/2023 v rámci Operačního programu Potravinové a materiální pomoci poskytovalo školní stravování 26 mateřských škol, tj. 10 % respondentů dotazníkového průzkumu) a 4 % výjimečně. Tento poměr se mírně proměňuje v případě dalšího **školního stravování** mimo obědů (svačiny), kdy 12 % mateřských škol v kraji poskytuje svačiny pravidelně a 6 % výjimečně. V rámci dotačního šetření nebylo zjišťováno, jakým způsobem mateřské školy hradí náklady spojené se školním stravováním těmto dětem. Kromě využívání dotačního titulu MPSV (OP PMP) to může být spolupráce s řadou neziskových organizací, které se snaží pomáhat rodinám s dětmi, dalším zdrojem jsou dotační tituly např. Ministerstva zemědělství v rámci projektů Mléko do škol, Ovoce do škol.

V rámci šetření bylo předmětem zjišťování také skutečnost, zda mateřské školy poskytly v posledních 12 měsících školní pomůcky (psací potřeby, sešity, učebnice apod.) Každá pátá mateřská škola sociálně znevýhodněným dětem poskytuje školní pomůcky (11 % škol pravidelně a dalších 10 % výjimečně). Náklady spojené s dalšími materiálními potřebami dětí (např. vybavení na školní akce, školní taška, vybavení na tělesnou výchovu apod.) uhradilo 5 % mateřských škol (z toho jen 2 % škol hradí tyto náklady sociálně znevýhodněným dětem pravidelně). Náklady spojené s technickým vybavením (notebook, tablet, internetové připojení apod.) hradilo v posledních 12 měsících sociálně znevýhodněným dětem 10 % škol, z toho 5 % pravidelně.

Graf č. 3: Uhradila Vaše škola v posledních 12 měsících sociálně či jinak znevýhodněným žákům některou z uvedených položek (školní obědy, jiné školní stravování, školní pomůcky, vstupné nebo doučování)?

Náklady spojené s doučováním hradily mateřské školy ve 12 % sociálně znevýhodněným dětem, z toho v 8 % pravidelně. Výjimečně hradí 14 % mateřských škol vstupné na akce (divadla, knihovny, ZOO apod.), náklady spojené se školním výletem, školou v přírodě hradí 8 % škol výjimečně a 4 % mateřských škol pravidelně. Finančně náročnější akce typu lyžařské zájezdy či zahraniční exkurze jsou na okraji zájmu mateřských škol (s jejich úhradou pomáhají 4 % mateřských škol ať už pravidelně či výjimečně). Je otázkou, kolik mateřských škol tyto akce přímo pořádá a také se jedná o volitelné akce, kterých se neúčastní

celá škola či třída. Další dotaz byl směřován na úhradu nákladů spojených s účastí na zájmovém vzdělávání (školní družiny, školní kluby, kroužky ve škole), které pravidelně nebo výjimečně hradí dohromady 9 % škol. Náklady spojené s poplatky za kroužky konané mimo školu jsou opět mimo zájem mateřských škol (pravidelně nebo výjimečně hradí 3 % škol).

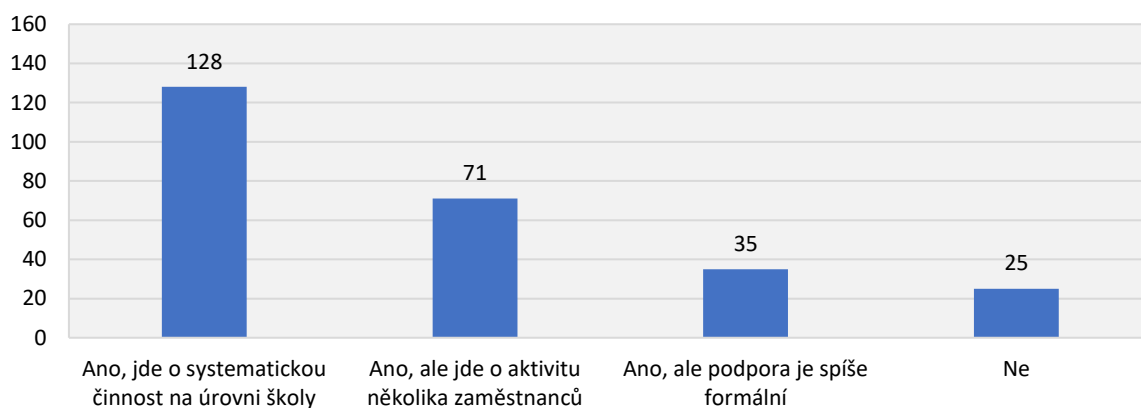
V porovnání s celorepublikovým průměrem je podpora ze strany mateřských škol v ostatních krajích jen mírně vyšší (o jednotky procentních bodů). Je však nutno podotknout, že Pardubický kraj nepatří mezi kraje s výraznými sociálně vyloučenými lokalitami, a i odhadový počet sociálně vyloučených rodin s dětmi není v kraji vysoký. V roce 2023 se rozšířila nabídka dotačních titulů i pro mateřské školy, proto lze očekávat, že v tomto směru dojde k navýšení zájmu ze strany mateřských škol, které tyto náklady nemohou hradit ze svých vlastních rozpočtů.

1.2 Rozvoj pedagogických pracovníků

Mateřské školy převážně vytvářejí **vzdělávací plány pro všechny pedagogické pracovníky** (67 % škol), dalších 15 % je vytváří jen pro některé své pracovníky. V Pardubickém kraji 19 % škol zapojených do dotazníkového šetření s žádnými takovými plány nepracuje (na celorepublikové úrovni takto odpovědělo 23 % škol).

Vzdělávací plány pro pedagogické pracovníky **aktualizují** školy **zpravidla 1x ročně** (72 % škol), dalších 21 % škol zapojených do dotazníkového šetření uvedlo, že plány aktualizují jednou za 2–3 roky a méně často než jednou za 5 let provádí aktualizaci svých vzdělávacích plánů jen 2 % škol v kraji.

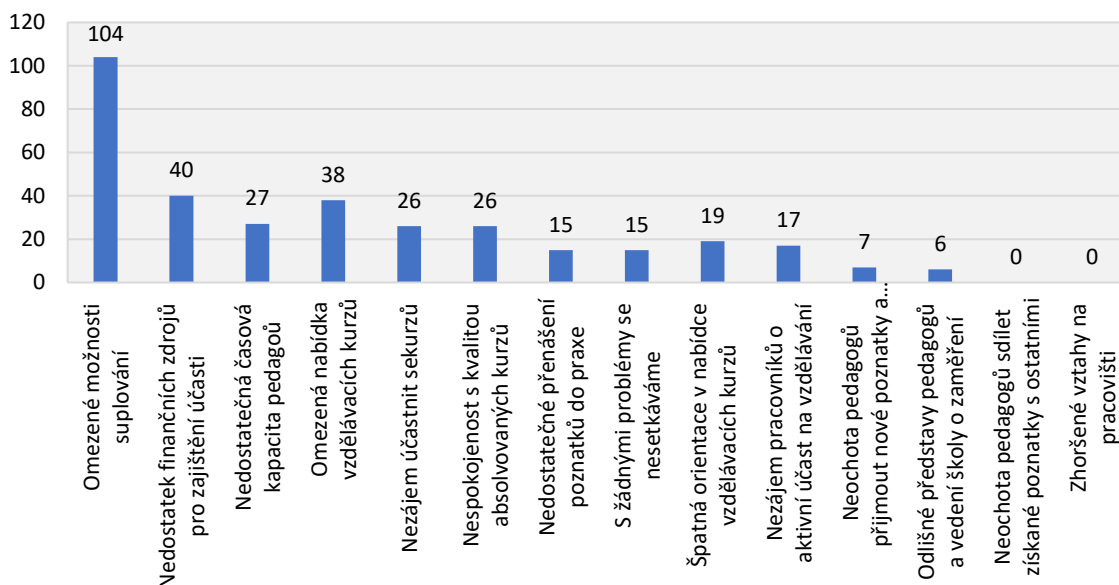
Graf č. 4: Je na Vaší škole podporován rozvoj začínajících učitelů (např. formou mentoringu, uvádějících učitelů)?

Většina (90 %) mateřských škol uvádí, že **podporuje nově nastupující učitele**, přičemž téměř v polovině škol je podpora rozvoje začínajících učitelů prováděna **systematickou činností na úrovni školy** (49 %), další téměř třetina škol ji realizuje aktivitou několika zaměstnanců (27 %). Jen desetina škol v kraji (i na celorepublikové úrovni) uvedla, že tuto podporu nerealizují.

Mezi nejčastěji uváděné **překážky ve vzdělávání pedagogických pracovníků**, patří omezené možnosti, jak **zajistit suplování** (62 %) a **nedostatek finančních prostředků** pro zajištění účasti na vzdělávání (49 %). Nedostatečnou časovou kapacitu pedagogických pracovníků pro účast na vzdělávání uvádí 40 % škol v kraji zapojených do dotazníkového šetření. Mateřské školy dále uvádějí, že nabídka vzdělávacích programů je omezená (17 %).

Graf č. 5: Na jaké překážky v souvislosti se vzděláváním pedagogických pracovníků Vaše škola často naráží?

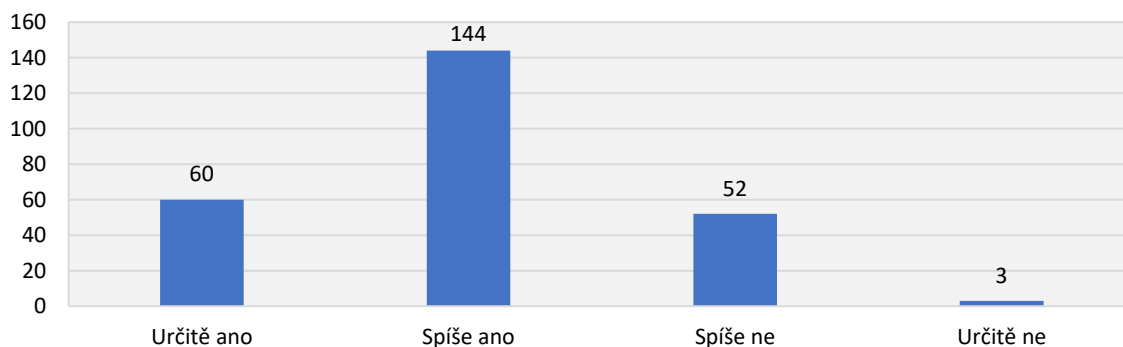

Nabídka možných odpovědí:

- Omezené možnosti, jak zajistit suplování
- Nedostatek finančních zdrojů pro zajištění účasti na kvalitních vzdělávacích akcích
- Nedostatečná časová kapacita pedagogických pracovníků
- Omezená nabídka vzdělávacích kurzů (ve smyslu pestrosti, modernosti apod.)
- Nezájem účastnit se dlouhodobých kurzů nebo se zapojovat do průběžných aktivit jako mentoring
- Nespokojenost s kvalitou absolvovaných kurzů
- Nedostatečné přenášení poznatků do praxe
- S žádnými problémy se nesetkáváme
- Nepřehlednost a špatná orientace v nabídce vzdělávacích kurzů
- Nezájem pedagogů o aktivní účast na dalším vzdělávání
- Neochota pedagogických pracovníků přijmout za své nové poznatky a metody výuky
- Odlíšné představy pedagogických pracovníků a vedení školy o zaměření dalšího vzdělávání
- Zhoršené vztahy na pracovišti (závist mezi pracovníky apod.)
- Neochota pedagogických pracovníků sdílet získané poznatky s ostatními kolegy

Pozn.: Respondenti mohli vybrat max. 10 oblastí.

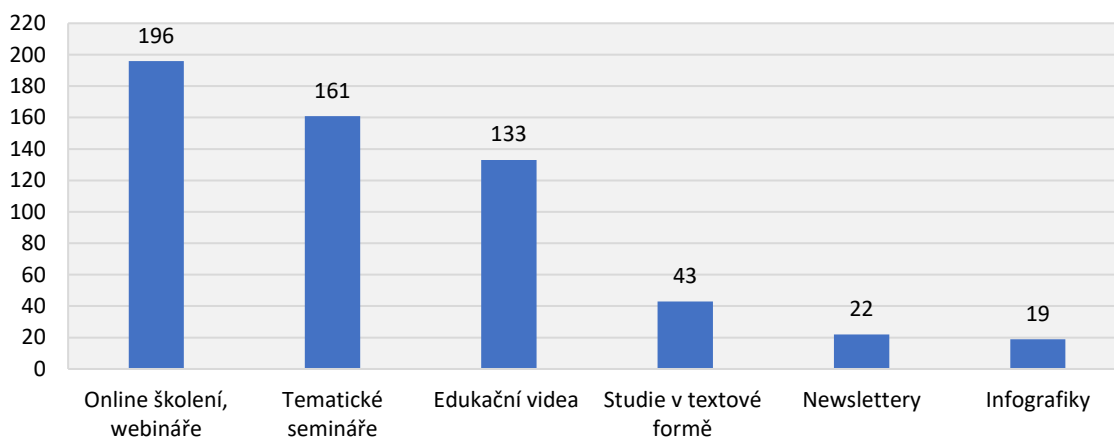
Graf č. 6: Uvítal/a byste existenci kvalitního kariérního systému (řádu)?

Většina mateřských škol v kraji by uvítala **existenci kariérního řádu**. Více než polovina zapojených škol projevila slabší zájem (56 %), čtvrtina škol v kraji (24 %) má značný zájem, naopak pětina škol v kraji spíše nemá zájem. Zásadně proti se v Pardubickém kraji vyslovilo jen 1 % zapojených škol (v rámci celé ČR 3 % škol).

V případě poskytování metodické podpory a předávání informací je důležitá zvolená forma informování, která umožní příjemcům vyžít maximum informačního potenciálu. Mateřské školy v Pardubickém kraji preferují **online školení a webináře** (76 %), **tematické semináře** (62 %) a více než polovina zapojených škol do dotazníkového šetření uvedla také **edukační videa** (51 %).

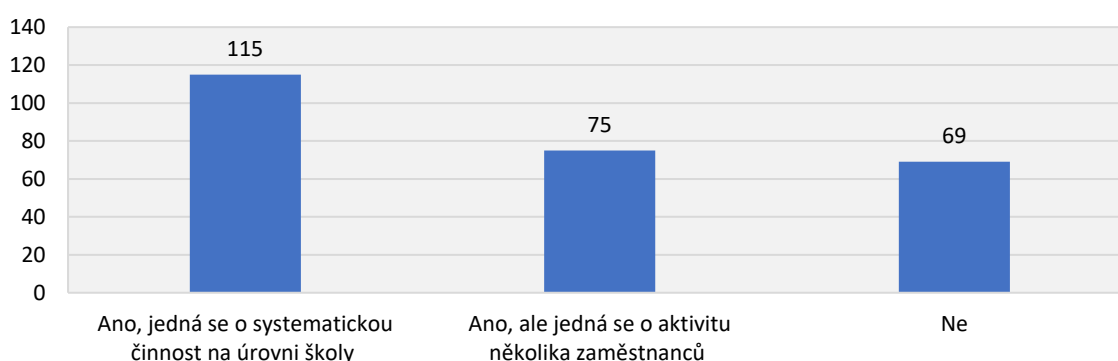
Graf 7: Jakou formu předávání know-how a výstupů od MŠMT by Vaše škola nejvíce preferovala?

1.3 Formální, neformální vzdělávání a spolupráce se školskými poradenskými zařízeními

Z hlediska **propojování formálního a neformálního vzdělávání** je klíčová ochota pracovníků **akceptovat vzájemně výsledky vzdělávání**, resp. nabyté znalosti a kompetence. Většina mateřských škol (73 %) v Pardubickém kraji uvádí, že se znalostmi pracují, přestože jen 44 % škol deklaruje tento přístup jako **systematickou činnost na úrovni školy**, nikoliv jen aktivitu několika zaměstnanců (29 %).

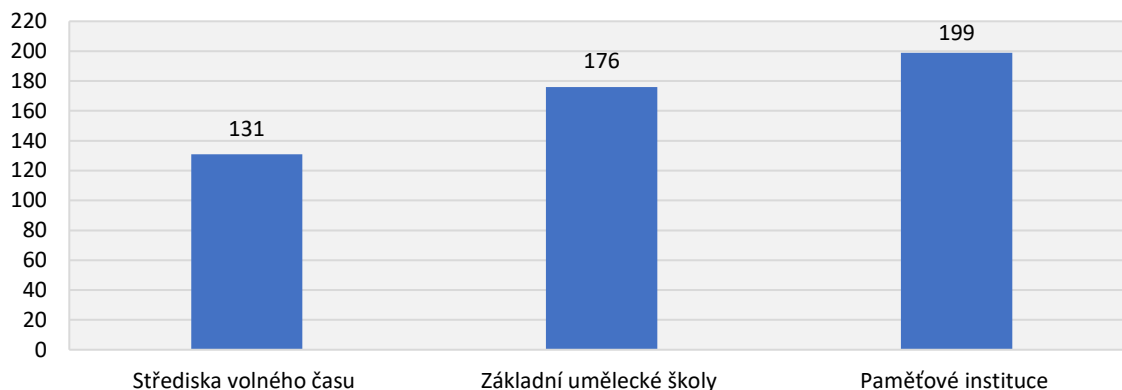
Graf č. 8: Zohledňují pedagogičtí pracovníci Vaší školy během výuky specifické znalosti a kompetence, které děti nabyly v rámci neformálního vzdělávání?

Většina mateřských škol by měla zájem o **větší propojení se subjekty uměleckého, zájmového či neformálního vzdělávání**, např. 77 % škol má zájem o spolupráci s **paměťovými institucemi jako jsou knihovny, muzea** apod., 68 % škol má zájem o spolupráci se základními uměleckými školami a 58 % škol se středisky volného času. Jako další instituce, se kterými by rády rozvíjely spolupráci, mateřské školy uváděly domovy pro seniory, střediska ekologické výchovy, kulturní instituce či sportovní kluby, science centra ale i Mensu České republiky či složky integrovaného záchranného systému.

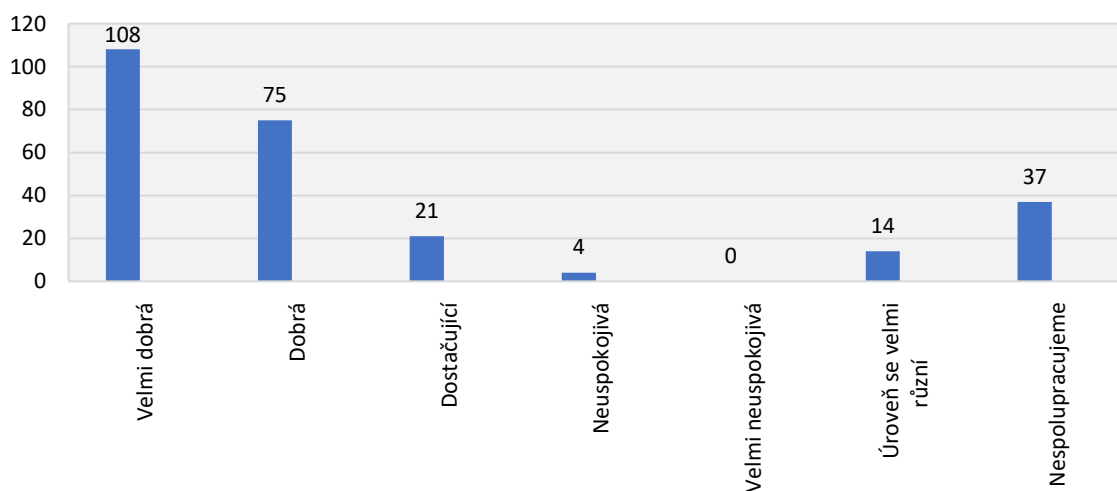
Jelikož důležitou roli v předškolním vzdělávání hrají i **školská poradenská zařízení**, která poskytují služby jak samotným dětem, tak jejich rodičům, ale i učitelům a školám, byly do dotazníkového šetření zařazeny i otázky na hodnocení této spolupráce.

Graf č. 9: Měla by Vaše škola zájem o větší propojení s následujícími subjekty?

Téměř všechny mateřské školy v Pardubickém kraji **spolupracují s alespoň jedním typem školského poradenského zařízení** (14 % škol uvádí, že s žádným typem ŠPZ nespolupracuje), přičemž nejčastěji podle celorepublikového průzkumu školy spolupracují s pedagogicko-psychologickými poradnami. Obecně hodnotí mateřské školy spolupráci se školskými poradenskými zařízeními **na velmi dobré úrovni** (hodnocení dobrá nebo velmi dobrá uvedlo 71 % škol v kraji).

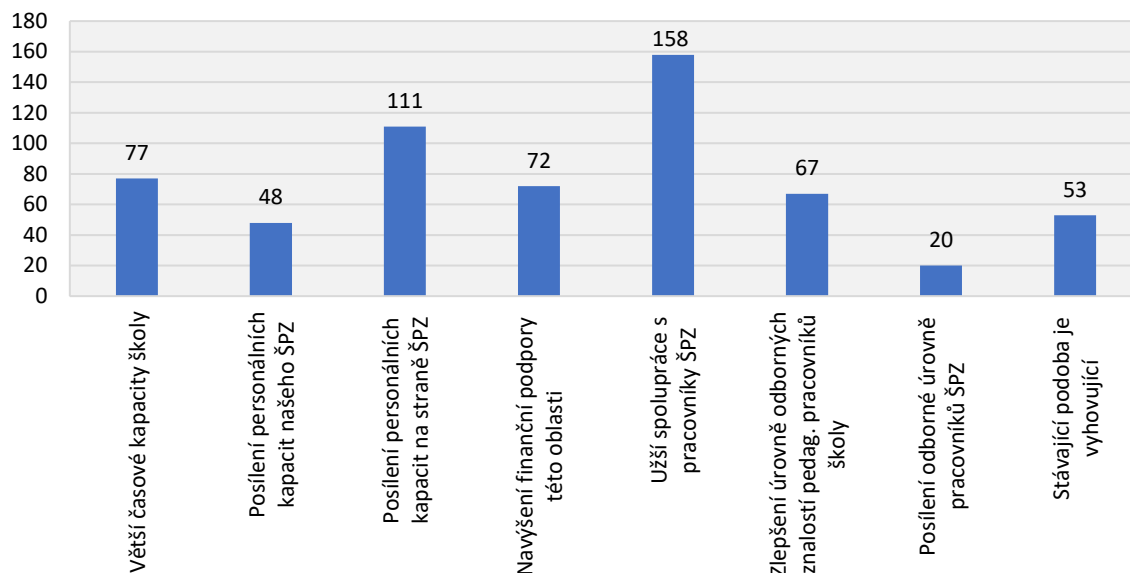
Graf č. 10: Jak byste obecně zhodnotil(a) spolupráci Vaší školy se školskými poradenskými zařízeními?

I přes obecnou spokojenost škol se spoluprací se školskými poradenskými zařízeními existují oblasti, které skrývají rezervy a mohou vést k jejímu zlepšení. Mateřské školy v Pardubickém kraji (61 %) považují za nejdůležitější potřebu změny **užší spolupráci** (např. ve formě častější terénní práce), přičemž tento názor koresponduje s celorepublikovým pohledem na vzájemnou spolupráci, kde tento nedostatek spolupráce vnímá 52 % mateřských škol. Školy vnímají přetíženost školských poradenských zařízení, a proto posílení personálních kapacit ŠPZ vnímá jako potřebné 43 % škol, přičemž posílení vlastních personálních kapacit považuje za potřebné 19 % škol zapojených do dotazníkového šetření. Ke zlepšení spolupráce by podle názoru 30 % škol pomohlo navýšení časových kapacit na straně školy a zvýšení odborných znalostí pedagogických pracovníků školy v oblasti práce s dětmi se speciálními vzdělávacími potřebami (26 % škol). Stávající formu spolupráce

v této otázce označilo jako dostačující 20 % škol v kraji, tj. více než dvakrát více než v předešlé otázce (8 % škol v kraji).

Graf č. 11: Co by podle Vás mohlo přispět ke zlepšení spolupráce Vaší školy se školskými poradenskými zařízeními?

Řada otevřených otázek dotazníkového šetření je vyhodnocena v rámci celorepublikového výstupu, a to nejen k oblasti spolupráce se školskými poradenskými zařízeními, ale i oblastí šetření mimo rámec dotazníku, kde měli respondenti prostor nastolit další témata. V rámci podnětů byly uváděny problémy týkající se celé personální politiky, tj. potřebnost asistentů pedagoga, nedostatek odborných pracovníků na trhu práce, poptávka škol po dalších odborných pozicích jako např. logoped, fyzioterapeut, ale i potřeba podpory pedagogické činnosti v oblasti práce s nadanými dětmi či mediace, posílení kompetencí škol při řešení vysoké absence dětí nebo potřeba mentoringu a supervize pro pedagogické pracovníky i ředitele škol.

Dalšími tématy bylo financování škol především z hlediska jeho předvídatelnosti a stability, ale i oblast strategického plánování jak na úrovni ministerstva, tak na úrovni samotných škol, podpora ze strany zřizovatele, efektivní spolupráce s orgány sociálně-právní ochrany dětí (OSPOD) či snadnější přístup k mezinárodním projektům a zahraničním stážím.

2 ZÁKLADNÍ ŠKOLY

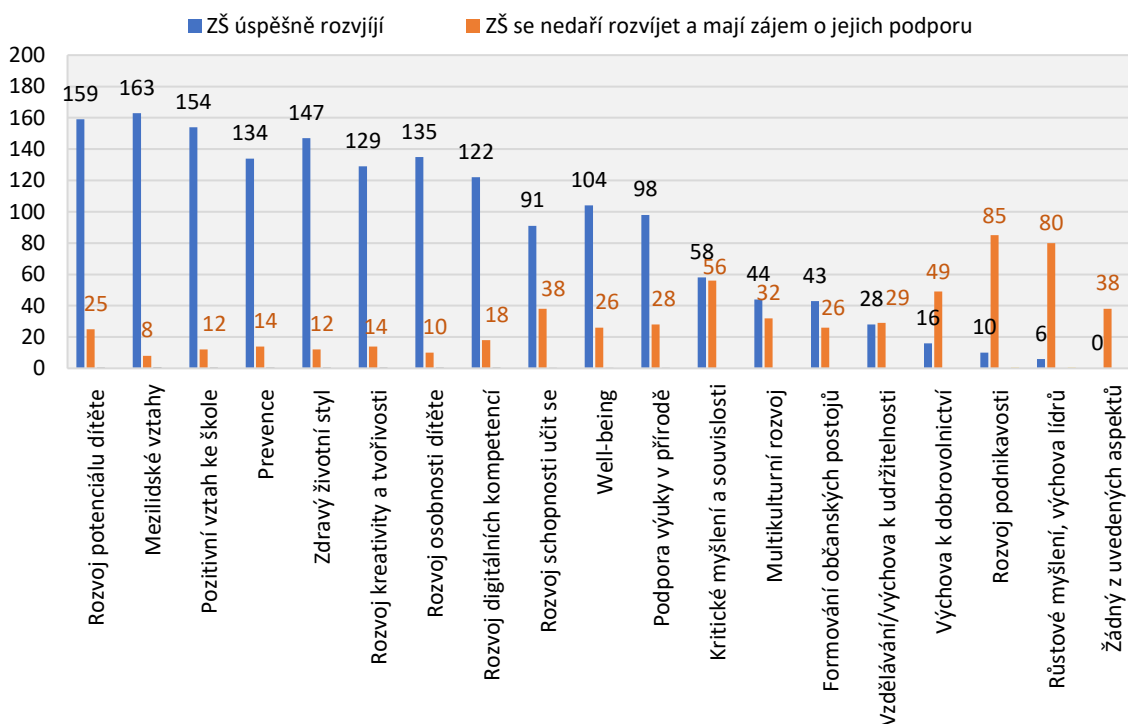
V Pardubickém kraji se dotazníkového šetření zúčastnilo 217 škol (tj. 86 % z celkového počtu 253 základní škol).

2.1 Rozvoj každého žáka

Převážně většině zapojených základních škol v Pardubickém kraji se podle jejich vlastního hodnocení daří úspěšně rozvíjet alespoň jeden z aspektů komplexního rozvoje žáka. Většina základních škol **rozvíjí potenciál každého dítěte** (73 %) a **mezilidské vztahy (podpora vzájemné komunikace a respektování vzájemných odlišností)** (75 %), značný důraz je kladen také na vytváření **pozitivního vztahu ke škole** (71 %) a **výchovu ke zdravému životnímu stylu** (68 %). Třetí skupinu významně realizovaných aspektů tvoří **rozvoj osobnosti dítěte** a **prevence** ve všech formách a podobách (primární prevence, pozitivní trávení volného času, kyberbezpečnost, práce s dezinformacemi atd.), které získaly 62 % hlasů škol. Více než 50 % respondentů ze základních škol v kraji zvolilo rozvoj kreativity a tvořivosti (59 %) a rozvoj digitálních kompetencí (56 %). Všechny tyto aspekty patří mezi nejčastěji zmiňované i v rámci celorepublikového šetření.

Těsně pod 50 % respondentů z řad základních škol uvedlo well-being jako zvládnutou oblast rozvoje u žáků, ještě nižší hodnoty (42 % škol) zhodnotilo pozitivně svou úspěšnost v rozvoji schopnosti učit se.

Graf č. 12: Aspekty související s komplexním rozvojem dítěte realizované v základních školách a jejich úspěšnost

Nabídka možných odpovědí:

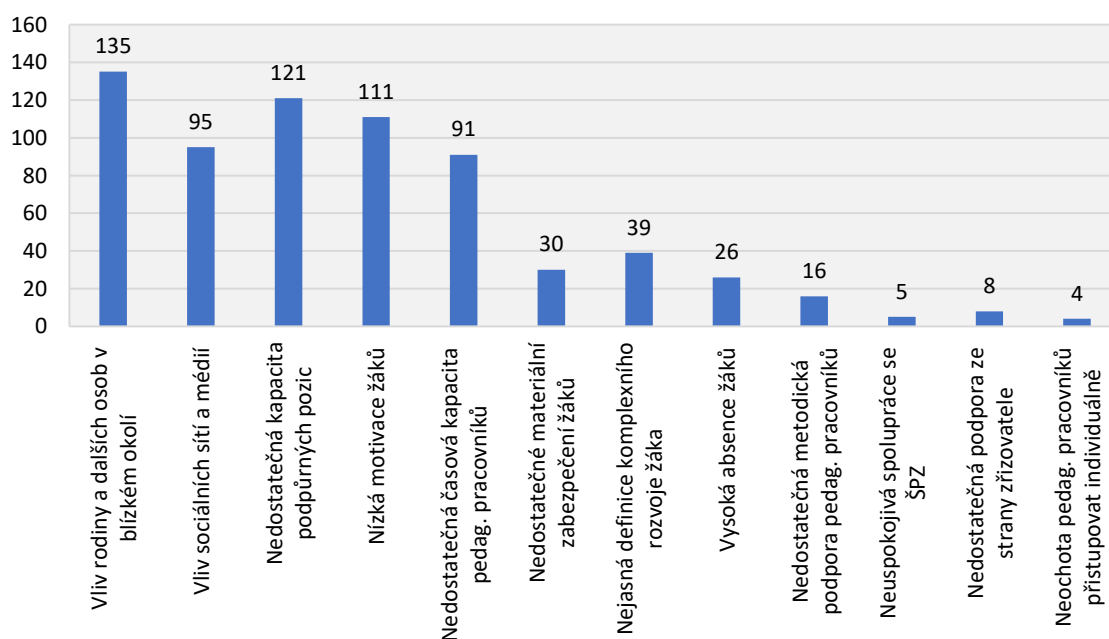
- Rozvoj kreativity a tvořivosti
- Rozvoj potenciálu každého dítěte (individuální přístup ke vzdělávání, rozvoji a výchově dítěte)
- Mezilidské vztahy (podpora vzájemné komunikace a respektování vzájemných odlišností – sociální výchova)
- Rozvoj osobnosti dítěte (osobnostní výchova)

- Zdravý životní styl (výchova ke zdraví, rozvoj pohybových aktivit)
 - Pozitivní vztah ke škole
 - Podpora výuky v přírodě
 - Well-being (tělesná a duševní pohoda žáků)
 - Rozvoj schopnosti učit se
 - Rozvoj digitálních kompetencí
 - Multikulturní rozvoj a rozvoj interkulturních kompetencí
 - Prevence (primární prevence, pozitivní trávení volného času, kyberbezpečnost, práce s dezinformacemi atd.)
 - Kritické myšlení a vnímání souvislostí
 - Vzdělávání a výchova k udržitelnosti
 - Formování občanských postojů (spojeno např. s výchovou demokratického občana)
 - Rozvoj podnikavosti
 - Růstové myšlení, výchova lídrů (osvojení principů)
 - Výchova k dobrovolnictví
 - Nedaří se realizovat žádný z uvedených aspektů
- Pozn.: Respondenti mohli vybrat max. 10 oblastí.*

V Pardubickém kraji se základním školám, podle jejich vlastního hodnocení, **nedaří realizovat rozvoj podnikavosti (39 %), růstové myšlení zahrnující také výchovu lídrů (37 % respondentů)**. Mezi další nejvíce problematické oblasti patří kritické myšlení včetně vnímání souvislostí (26 %) a v neposlední řadě by školy uvítaly podporu ve výchově k dobrovolnictví (23 %). První tři aspekty korespondují s mateřskými školami v kraji. V porovnání s celorepublikovými výsledky tohoto průzkumu dosahují školy v Pardubickém kraji jen mírně lepšího hodnocení, pořadí jednotlivých aspektů se však na celorepublikové úrovni nemění. Platí zde jednoduchá nepřímá úměra mezi vztahem „škola úspěšně rozvíjí“ a „uvítala by podporu v dané oblasti komplexního rozvoje žáků“.

Neúspěch v žádné z uvedených oblastí nezaznamenalo, obdobně jako u mateřských škol, 18 % základních škol v kraji zapojených do dotazníkového šetření a nepožadují ani žádnou podporu pro komplexní rozvoj žáků ve své škole. Obecně lze shrnout, že většina základních škol realizuje komplexní rozvoj svých žáků v souladu s aktuálními trendy ve vzdělávání, podporu v nejkritičtějších oblastech by uvítalo necelých 40 % škol v kraji, což je zhruba o 10 procentních bodů více než jaký zájem projevily o podporu mateřské školy.

Graf č. 13: Které z následujících položek nejvíce limitují komplexní rozvoj dětí/žáků/studentů ve Vaší škole?

Nabídka možných odpovědí:

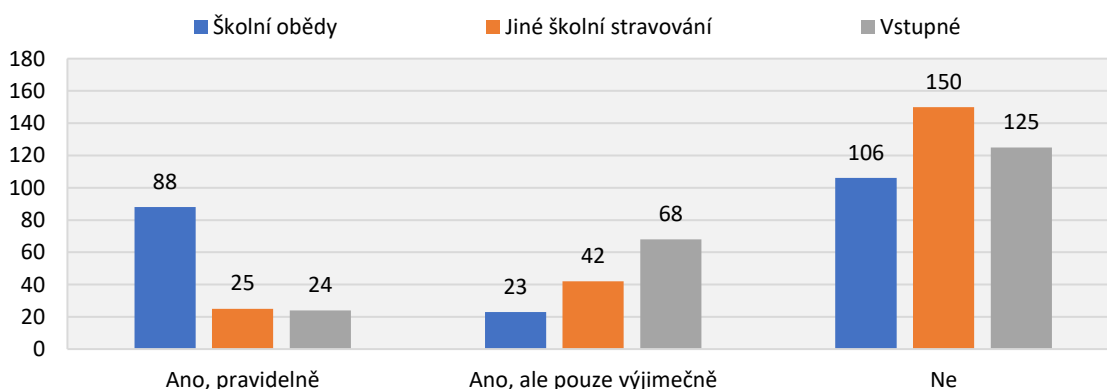
- Nedostatečná kapacita školních psychologů, speciálních pedagogů a dalších pozic
- Vliv rodiny a dalších osob v blízkém okolí
- Nedostatečná časová kapacita pedagogických pracovníků věnovat se individuálnímu a zároveň komplexnímu rozvoji každého dítěte
- Vliv sociálních sítí a médií (např. Youtubeři)
- Vysoká absence dětí
- Nejasná definice toho, co komplexní rozvoj dítěte zahrnuje
- Nízká motivace samotných dětí
- Nedostatečné materiální zabezpečení dětí (např. chybějící psací potřeby a další pomůcky, nedostatečné prostředky na úhradu školních výletů, obědů apod.)
- Neuspokojivá spolupráce se školskými poradenskými zařízeními (pedagogicko-psychologickými poradnami, speciálně pedagogickými centry)
- Nedostatečná metodická podpora pedagogických pracovníků
- Nedostatečná podpora ze strany zřizovatele
- Neochota pedagogických pracovníků přistupovat k dětem individuálně a vnímat je jako osobnosti

Pozn.: Respondenti mohli vybrat max. 10 oblastí.

Komplexní rozvoj dětí v základních školách v kraji **nejvíce limituje vliv rodiny a dalších osob v blízkém okolí** (62 % respondentů), dále **nedostatečná kapacita školních psychologů a speciálních pedagogů** (56 % zapojených základních škol) a na třetím místě byla nejčastěji volena varianta nízká motivace samotných žáků (51 %). Vliv sociálních sítí a médií umístili respondenti ze škol na čtvrté místo (44 %) a nedostatečné časové kapacity pedagogických pracovníků (42 %) na pátou příčku. Pětina škol v kraji považuje za limitující nejasnou definici komplexního rozvoje žáka, vysokou absenci žáků považuje za ohrožující pro rozvoj žáka v rámci kraje 12 % škol, v rámci celé České republiky 16 % škol.

Vzdělávací dráha každého dítěte je ovlivněna **sociální a ekonomickou situací domácnosti**, v níž je dané dítě členem, často se hovoří o tzv. socioekonomickém statusu. Čím je vyšší socioekonomický status rodiny, tím je pravděpodobnější, že dítě dosáhne ve škole lepších výsledků než děti z ekonomicky slabších rodin. Lze odvozovat, že většina základních škol si je této skutečnosti vědoma, neboť celorepublikové výsledky dotazníkového šetření indikují, že více než tři čtvrtiny základních škol aktivně přistupují k zajištění materiálních potřeb dětí. **V posledních 12 měsících uhradilo alespoň jeden z vybraných nákladů sociálně či jinak znevýhodněným dětem 86 % základních škol.**

Graf č. 14: Uhradila Vaše škola v posledních 12 měsících sociálně či jinak znevýhodněným žákům některou z uvedených položek (školní obědy, jiné školní stravování nebo vstupné)?

Základní školy v Pardubickém kraji poskytovaly sociálně znevýhodněným **školní obědy** v 41 % pravidelně a v 11 % výjimečně (ve školním roce 2022/2023 v rámci Operačního programu Potravinové a materiální pomoci poskytovalo školní obědy 34 základních škol a dalších 88 škol poskytovalo školní obědy prostřednictvím dotačního titulu MŠMT, celkem 122 škol, tj. 48 % všech škol v kraji). Tento poměr se proměňuje v případě **dalšího školního**

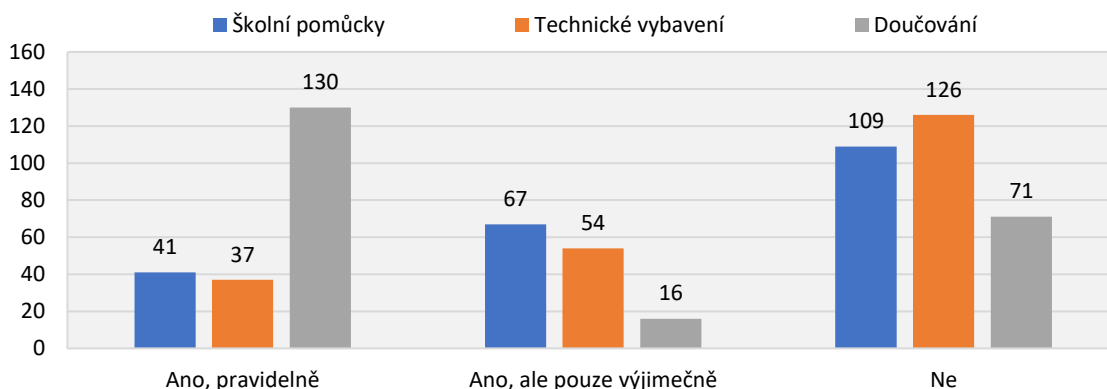
stravování mimo obědů (svačiny), kdy 12 % základních škol v kraji poskytuje svačiny pravidelně a 19 % výjimečně.

V rámci dotačního šetření nebylo zjišťováno, jakým způsobem základní školy hradí náklady spojené se školním stravováním těmto dětem. Kromě využívání dotačního titulu MPSV (OP PMP) nebo MŠMT to může být spolupráce s řadou neziskových organizací, které se snaží pomáhat rodinám s dětmi, dalším zdrojem mohou být dotační tituly např. Ministerstva zemědělství v rámci projektů Mléko do škol, Ovoce do škol.

Téměř každá pátá základní škola pravidelně poskytuje sociálně znevýhodněným dětem **školní pomůcky** (19 %) a dalších třetina škol výjimečně. Náklady spojené s dalšími materiálními potřebami dětí (např. vybavení na školní akce, školní taška, vybavení na tělesnou výchovu apod.) uhradilo 25 % základních škol (z toho 21 % škol hradí tyto náklady sociálně znevýhodněným dětem výjimečně). **Náklady spojené s technickým vybavením** (notebook, tablet, internetové připojení apod.) hradilo v posledních 12 měsících sociálně znevýhodněným dětem 42 % škol, z toho 17 % pravidelně.

Náklady spojené s **doučováním** hradily základní školy v 67 % sociálně znevýhodněným dětem, z toho v 60 % pravidelně. Výjimečně hradí 31 % základních škol vstupné na akce (divadla, knihovny, ZOO apod.), pravidelně tuto položku hradí 11 % škol v kraji. Náklady spojené se školním výletem, školou v přírodě apod. hradí 25 % škol (z toho 12 % základních škol pravidelně). Finančně náročnější akce typu lyžařské zájezdy či zahraniční exkurze pomáhají pravidelně uhradit 6 % základních škol a 15 % výjimečně. Další dotaz byl směřován na úhradu nákladů spojených s účastí na zájmovém vzdělávání (školní družiny, školní kluby, kroužky ve škole), které pravidelně (16 %) nebo výjimečně (20 %) hradí dohromady více než třetina škol. Náklady spojené s poplatky za kroužky konané mimo školu jsou mimo zájem základních škol (pravidelně nebo výjimečně hradí 9 % škol).

Graf č. 15: Uhradila Vaše škola v posledních 12 měsících sociálně či jinak znevýhodněným žákům některou z uvedených položek (školní pomůcky, technické vybavení nebo doučování)?

Některé ze základních škol se aktivně věnují i práci s rodinami ohrožených dluhovou pastí či komunikací s úřady s cílem narovnat rodinné zázemí znevýhodněných žáků.

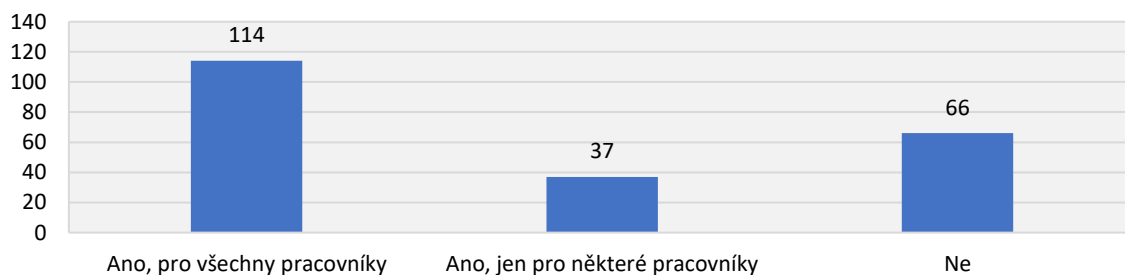
2.2 Rozvoj pedagogických pracovníků

Pro dosažení cílů v oblasti vzdělávání jsou základním stavebním kamenem pedagogičtí pracovníci, kterým je nutné zajistit vhodné podmínky pro jejich rozvoj. Základní školy v Pardubickém kraji převážně vytvářejí **vzdělávací plány pro všechny pedagogické pracovníky** (53 % škol), dalších 17 % je vytváří jen pro některé své pracovníky.

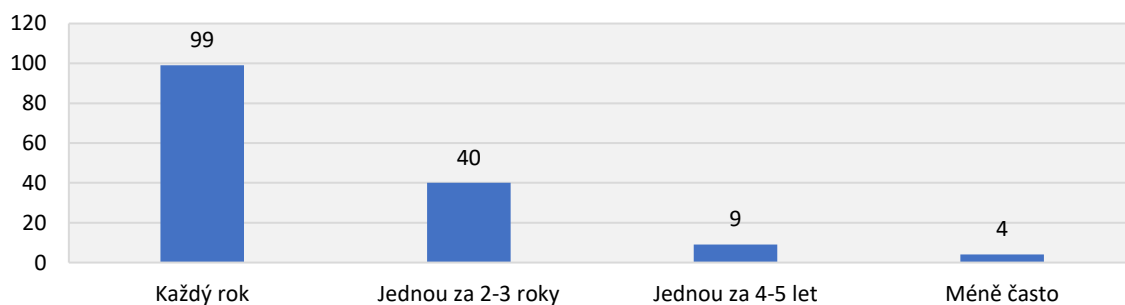
V Pardubickém kraji 30 % škol zapojených do dotazníkového šetření s žádnými takovými plány nepracuje (na celorepublikové úrovni nějaké plány vytváří 73 % škol).

Vzdělávací plány pro pedagogické pracovníky **aktualizují** školy **zpravidla 1x ročně** (65 % škol), dalších 26 % základních škol v kraji zapojených do dotazníkového šetření uvedlo, že plány aktualizují jednou za 2–3 roky. Podle výsledků šetření méně často než jednou za 5 let provádí aktualizaci svých vzdělávacích plánů jen 3 % škol v kraji.

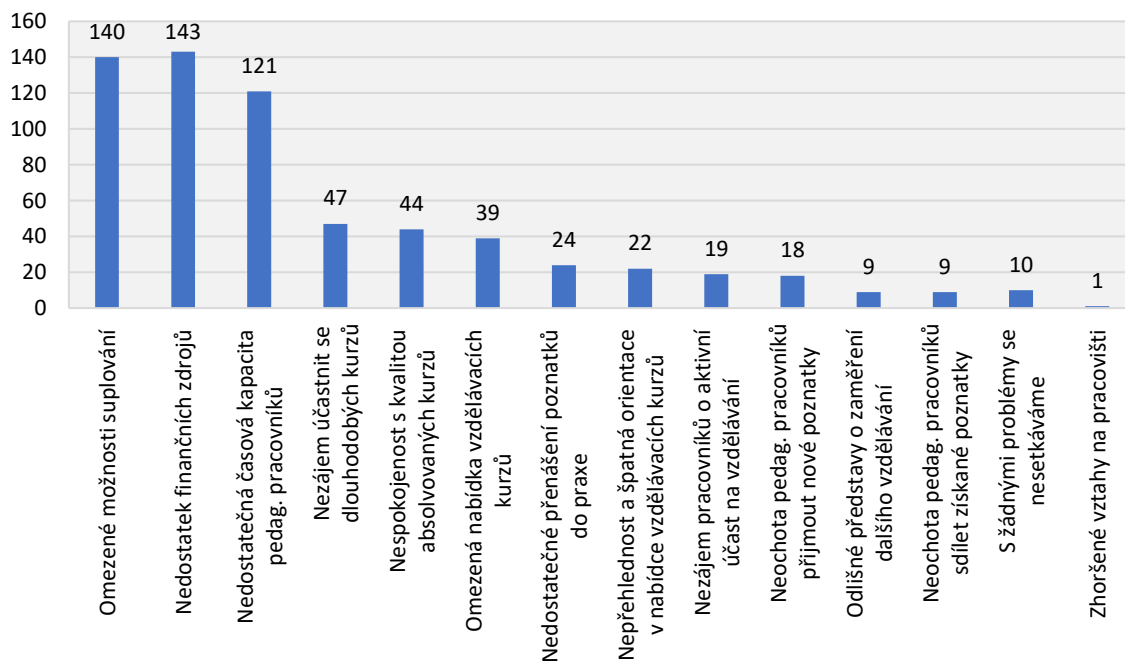
Graf č. 16: Jsou ve Vaší škole vytvářeny vzdělávací plány, plány osobního rozvoje apod. pro pedagogické pracovníky?

Graf č. 17: Jak často jsou vzdělávací plány aktualizovány?

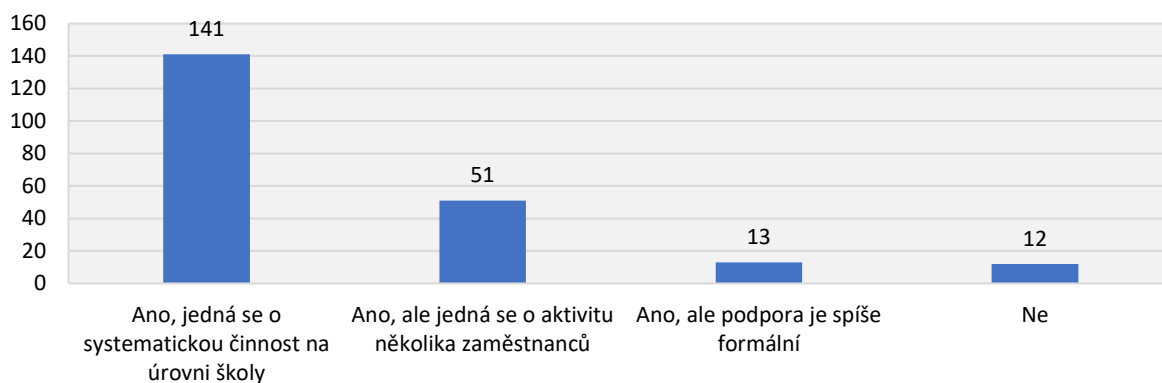
Graf č. 18: Na jaké překážky v souvislosti se vzděláváním pedagogických pracovníků Vaše škola naráží?

Mezi nejčastěji uváděné **překážky ve vzdělávání pedagogických pracovníků**, které podle základních škol limitují další vzdělávání jejich pracovníků, patří omezené možnosti, jak **zajistit suplování** (65 %) a **nedostatek finančních prostředků** pro zajištění účasti na vzdělávání (66 %). Nedostatečnou časovou kapacitu pedagogických pracovníků pro účast na vzdělávání uvádí 56 % škol v kraji zapojených do dotazníkového šetření. Každá pátá základní škola v Pardubickém kraji je nespokojená s kvalitou absolvovaných kurzů a 22 % škol naráží na nezájem účastnit se dlouhodobých kurzů nebo se zapojovat do průběžných aktivit jako je např. mentoring. Základní školy dále uvádějí, že nabídka vzdělávacích programů je omezená (18 %). Celorepublikové výsledky zcela kopírují krajské výstupy.

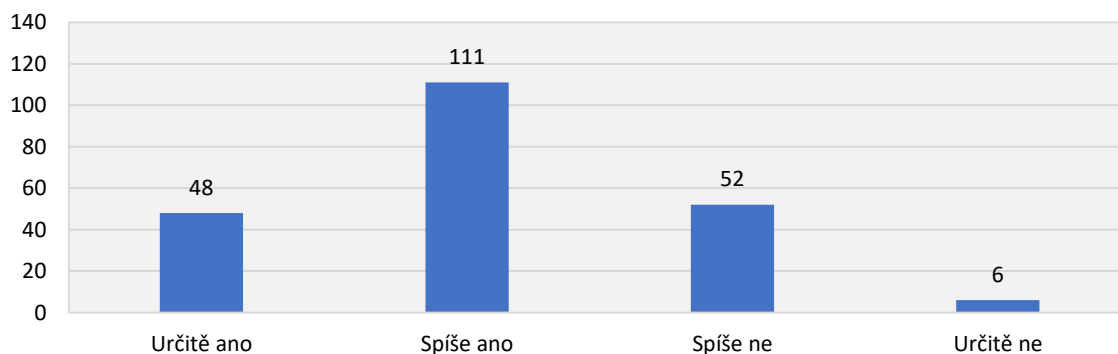
Většina (více než 90 %) základních škol uvádí, že **podporuje nově nastupující učitele**, přičemž téměř v polovině škol je podpora rozvoje začínajících učitelů prováděna **systematickou činností na úrovni školy** (65 %), další téměř třetina škol ji realizuje aktivitou několika zaměstnanců (24 %). Jen 6 % škol v kraji (ale i na celorepublikové úrovni) uvedla, že tuto podporu nerealizují.

Graf č. 19: Je na Vaší škole podporován rozvoj začínajících učitelů (např. formou mentoringu, uvádějících učitelů)?

Většina základních škol v kraji by uvítala **existenci kariérního řádu**, více než polovina zapojených škol projevila slabší zájem (51 %), čtvrtina škol v kraji (22 %) má značný zájem, naopak pětina škol v kraji spíše nemá zájem. Zásadně proti se v Pardubickém kraji vyslovila jen 3 % zapojených škol (v rámci celé ČR 4 % škol).

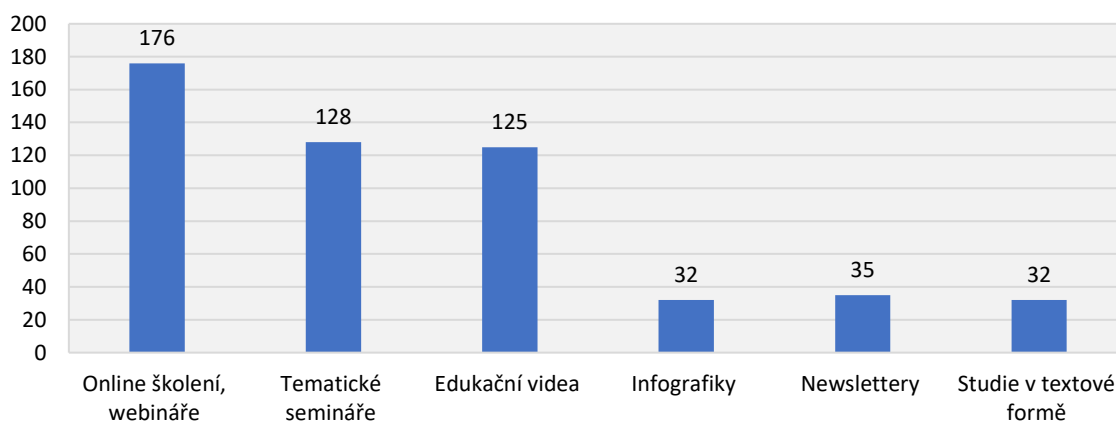
Graf č. 20: Uvítal/a byste existenci kvalitního kariérního systému (řádu)?

V případě poskytování metodické podpory a předávání informací je důležitá také zvolená forma informování, která umožní příjemcům vytěžit maximum informačního potenciálu. Základní školy v Pardubickém kraji **preferují online školení a webináře** (81 %), **tematické**

semináře (59 %) a více než polovina zapojených škol do dotazníkového šetření uvedla také edukační videa (58 %).

Graf č. 21: Jakou formu předávání know-how a výstupů od MŠMT by Vaše škola nejvíce preferovala?

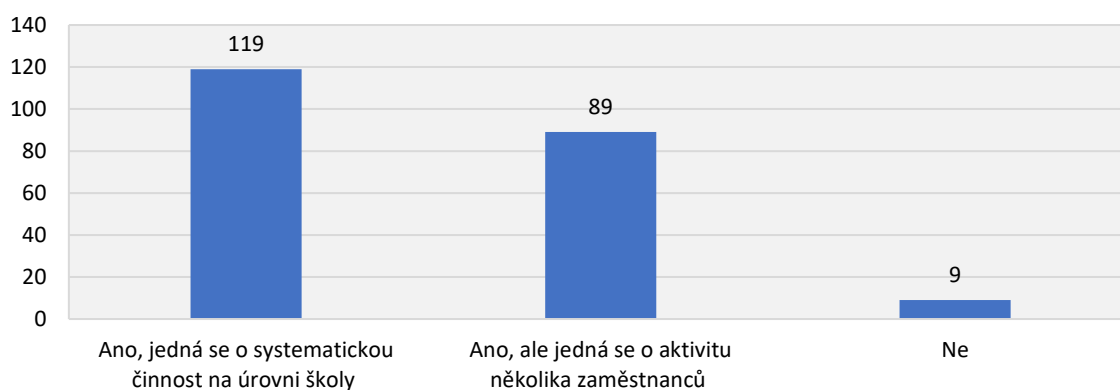

2.3 Formální, neformální vzdělávání a spolupráce se školskými poradenskými zařízeními

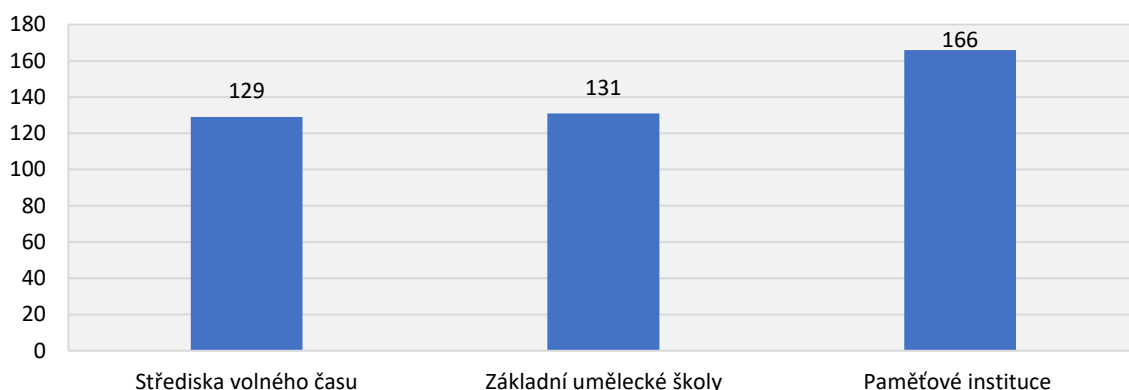
Z hlediska **propojování formálního a neformálního vzdělávání** je klíčová ochota pracovníků **akceptovat vzájemně výsledky vzdělávání**, resp. nabyté znalosti a kompetence. Většina základních škol (96 %) v Pardubickém kraji uvádí, že se znalostmi pracují, přestože jen 55 % škol v kraji deklaruje tento přístup jako **systematickou činnost na úrovni školy** (v rámci celé ČR 51 % škol zapojených do šetření), nikoliv jen aktivitu několika zaměstnanců (41 %).

Většina základních škol by měla zájem o **větší propojení se subjekty uměleckého, zájmového či neformálního vzdělávání**, např. 76 % škol má **zájem o spolupráci s paměťovými institucemi jako jsou knihovny, muzea** apod., 60 % škol má zájem o spolupráci se základními uměleckými školami a 59 % škol se středisky volného času. Základní školy uváděly také další instituce, se kterými by rády rozvíjely spolupráci (střediska ekologické výchovy, kulturní instituce či sportovní kluby, science centra či složky integrovaného záchranného systému).

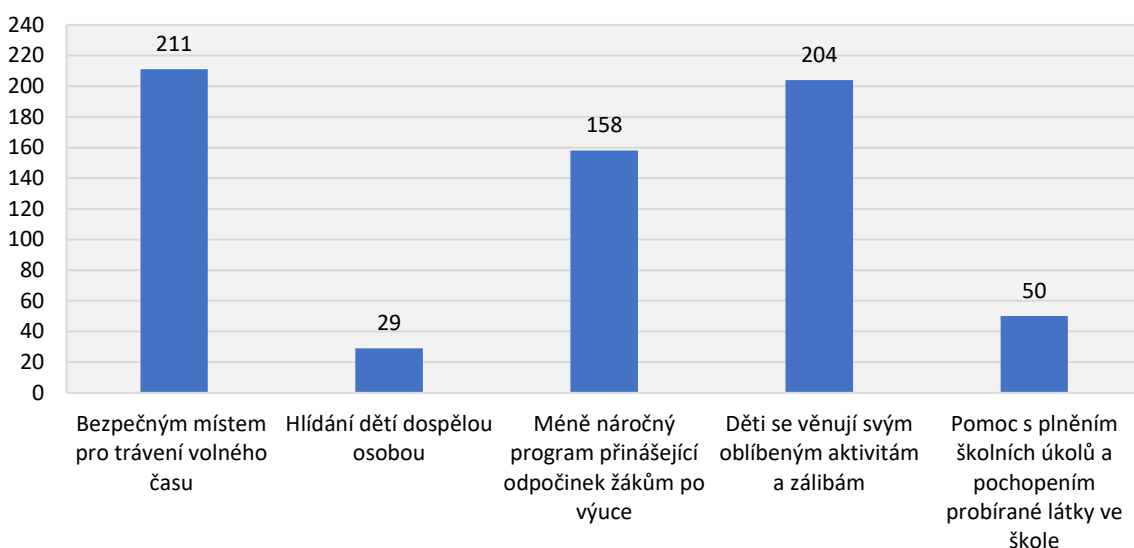
Graf č. 22: Zohledňují pedagogičtí pracovníci Vaší školy během výuky specifické znalosti a kompetence, které žáci nabyli v rámci neformálního vzdělávání?

Graf č. 23: Měla by Vaše škola zájem o větší propojení s následujícími subjekty?

Graf č. 24: Jaká je role školní družiny a školního klubu ve Vaší škole?

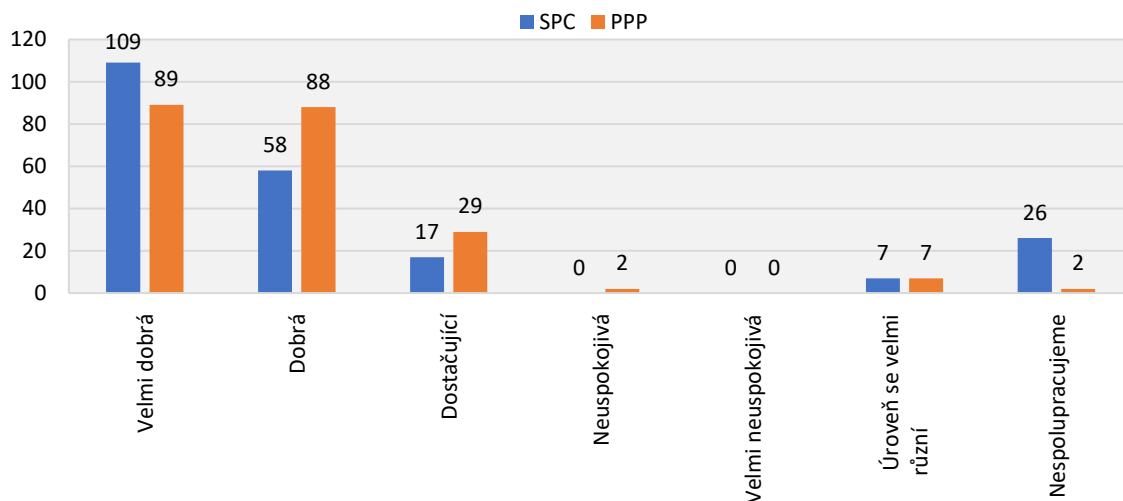
Základní školy jsou klíčovým aktérem v oblasti zájmového vzdělávání, zejména prostřednictvím školských zařízení v podobě školních družin či školních klubů. Vnímání téměř všech základních škol v Pardubickém kraji se shoduje v pohledu na školní družinu a školní klub jako na **místo, kde mohou žáci trávit volný čas v bezpečném prostředí** (98 % zapojených škol) a současně v tomto prostředí mají žáci možnost **věnovat se svým oblíbeným aktivitám a zálibám**.

Téměř všechny základní školy v Pardubickém kraji **spolupracují s alespoň jedním typem školského poradenského zařízení** (12 % škol uvádí, že nespolupracuje se SPC, a 1 % škol nespolupracuje s PPP), přičemž nejčastěji podle celorepublikového průzkumu školy spolupracují s pedagogicko-psychologickými poradnami. Obecně hodnotí základní školy spolupráci se školskými poradenskými zařízeními **na velmi dobré úrovni** (hodnocení dobrá nebo velmi dobrá uvedlo 52 % škol v kraji). Na celonárodní úrovni konzultace se školskými poradenskými zařízeními využívá pravidelně 66 % základních škol, 32 % základních škol spíše ve výjimečných případech.

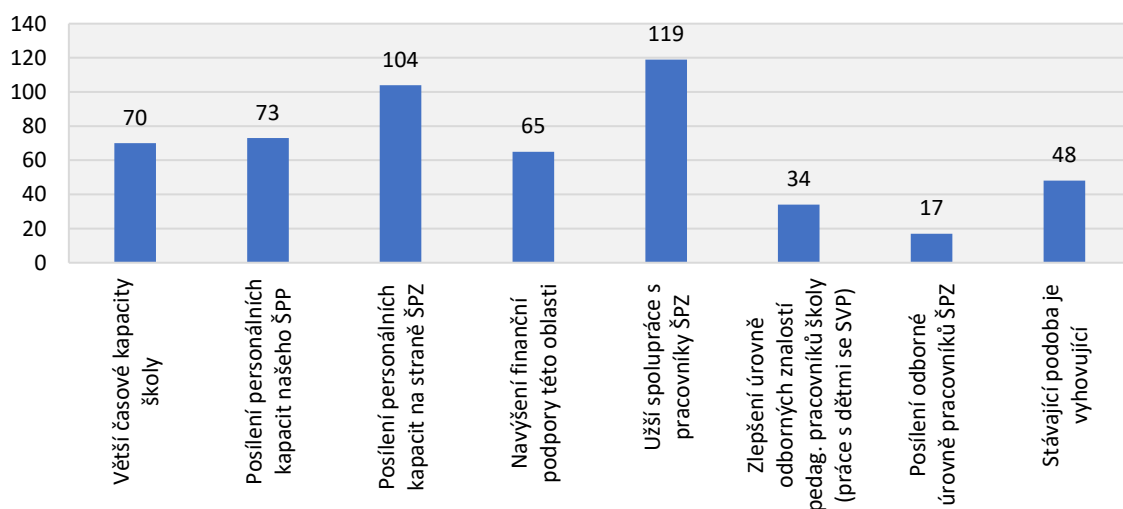
Více než polovina (55 %) základních škol v kraji by uvítala **užší spolupráci s pracovníky školských poradenských zařízení** např. ve formě častějších terénních prací. Přetížení školských poradenských zařízení vnímají i samotné základní školy, a proto 48 % základních škol vnímá jako potřebné i **posílení personálních kapacit na straně školských poradenských zařízení**. Přibližně třetina základních škol by dále uvítala posílení

personálních kapacit svého školního poradenského pracoviště (34 %), větší časové kapacity, které by školy mohly věnovat bližší spolupráci (32 % škol) a zvýšenou finanční podporu této oblasti (30 % základních škol v kraji). Stávající podoba spolupráce vyhovuje 22 % základních škol zapojených do dotazníkového šetření v kraji.

Graf č. 25: Jak byste obecně zhodnotil(a) spolupráci Vaší školy se speciálně-pedagogickým centrem (SPC) a pedagogicko-psychologickou poradnou (PPP)?

Graf č. 26: Co by podle Vás mohlo přispět ke zlepšení spolupráce Vaší školy se školskými poradenskými zařízeními?

3 STŘEDNÍ ŠKOLY

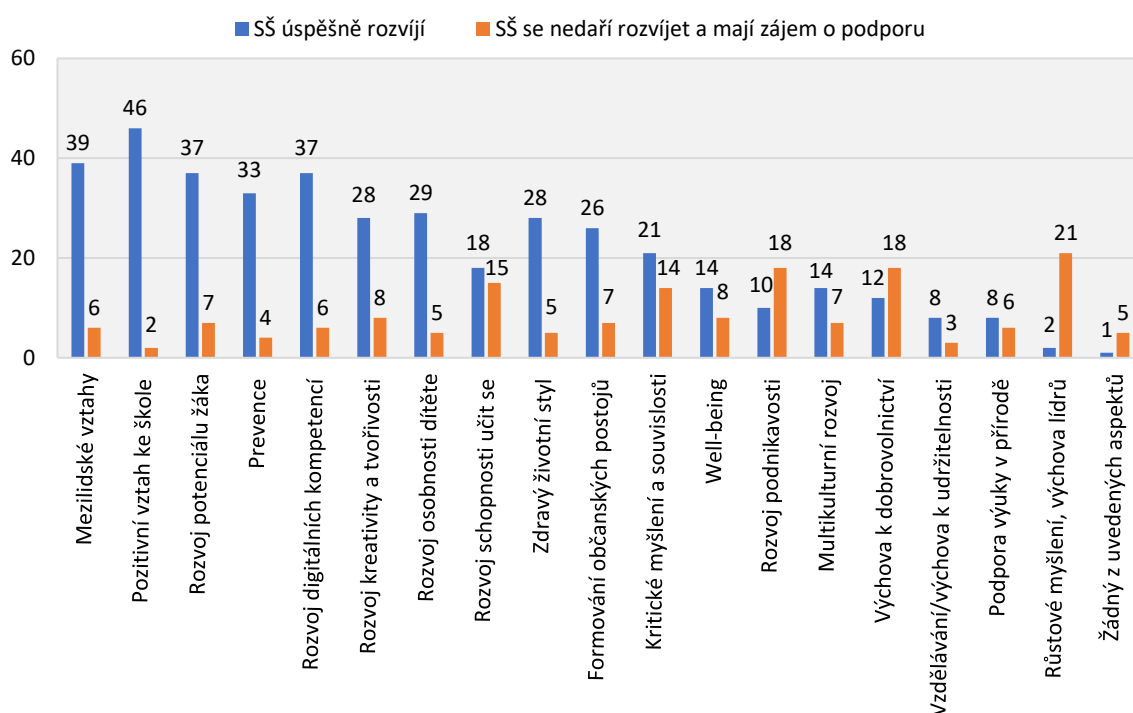
V Pardubickém kraji se dotazníkového šetření zúčastnilo 61 škol (tj. 81 % z celkového počtu 75 středních škol).

3.1 Rozvoj každého žáka

Převážné většině zapojených středních škol v Pardubickém kraji se podle jejich vlastního hodnocení daří úspěšně rozvíjet alespoň jeden z aspektů komplexního rozvoje žáka. Většina středních škol **rozvíjí pozitivní vztah ke škole (75 %)** a **mezilidské vztahy (podpora vzájemné komunikace a respektování vzájemných odlišností (64 %)**, silnou stránkou pro většinu škol je také **rozvoj potenciálu každého dítěte a rozvoj digitálních kompetencí (shodně 61 %)**. Více než 50 % respondentů ze středních škol v kraji zvolilo **prevenci** ve všech formách a podobách (primární prevence, pozitivní trávení volného času, kyberbezpečnost, práce s dezinformacemi atd.).

Přes 40 % respondentů úspěšně buduje **rozvoj osobnosti dítěte (48 %)**, dále **rozvoj kreativity a tvořivosti (46 %)** a **výchovu ke zdravému životnímu stylu (46 %)**. Všechny tyto aspekty patří mezi nejčastěji zmiňované i v rámci celorepublikového šetření.

Graf č. 27: Aspekty související s komplexním rozvojem dítěte realizované ve středních školách a jejich úspěšnost rozvoje

Nabídka možných odpovědí:

- Rozvoj kreativity a tvořivosti
- Rozvoj potenciálu každého dítěte (individuální přístup ke vzdělávání, rozvoji a výchově dítěte)
- Mezilidské vztahy (podpora vzájemné komunikace a respektování vzájemných odlišností – sociální výchova)
- Rozvoj osobnosti dítěte (osobnostní výchova)
- Zdravý životní styl (výchova ke zdraví, rozvoj pohybových aktivit)
- Pozitivní vztah ke škole
- Podpora výuky v přírodě
- Well-being (tělesná a duševní pohoda žáků)
- Rozvoj schopnosti učit se
- Rozvoj digitálních kompetencí

- Multikulturní rozvoj a rozvoj interkulturních kompetencí
- Prevence (primární prevence, pozitivní trávení volného času, kyberbezpečnost, práce s dezinformacemi atd.)
- Kritické myšlení a vnímání souvislostí
- Vzdělávání a výchova k udržitelnosti
- Formování občanských postojů (spojeno např. s výchovou demokratického občana)
- Rozvoj podnikavosti
- Růstové myšlení, výchova lídrů (osvojení principů)
- Výchova k dobrovolnictví
- Nedaří se realizovat žádný z uvedených aspektů

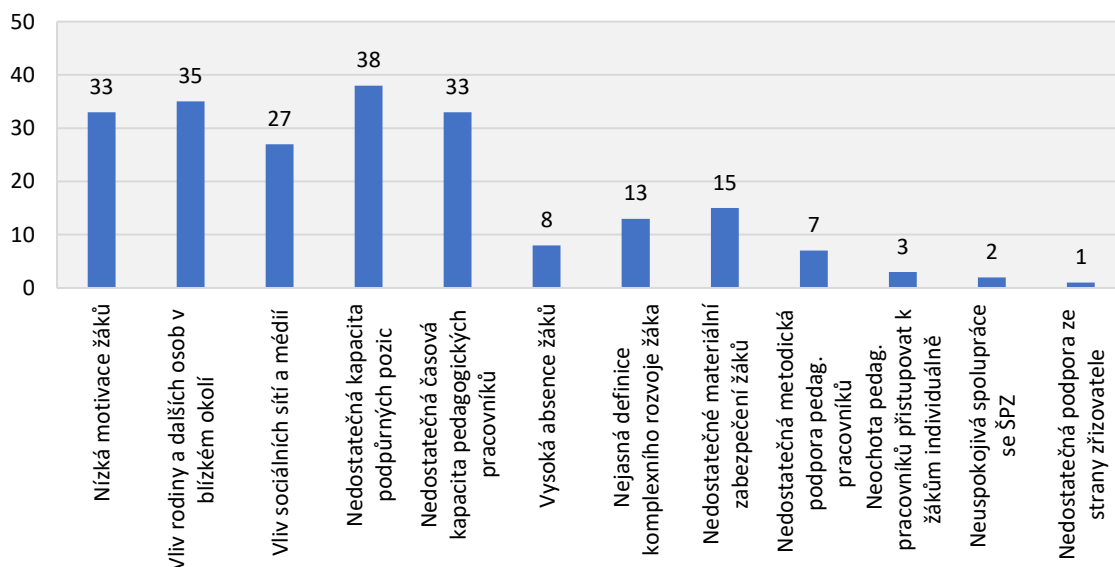
Pozn.: Respondenti mohli vybrat max. 10 oblastí.

V Pardubickém kraji se středním školám, podle jejich vlastního hodnocení, **nedaří realizovat růstové myšlení zahrnující také výchovu lídrů** (37 % respondentů), **rozvoj podnikavosti** a **výchova k dobrovolnictví** (shodně 30 %). Mezi další nejvíce problematické oblasti patří rozvoj schopnosti učit se (25 %), dále kritické myšlení včetně vnímání souvislostí (23 %). Rozvoj kreativity a tvořivosti společně s well-beingem zvolilo shodně 13 % středních škol v kraji zapojených do dotazníkového šetření. Neúspěch v žádné z uvedených oblastí nezaznamenalo 8 % středních škol v kraji zapojených do šetření.

V porovnání s celorepublikovými výsledky tohoto průzkumu dosahují školy v Pardubickém kraji velmi podobného hodnocení a ani pořadí jednotlivých aspektů se na celorepublikové úrovni nemění.

Komplexní rozvoj žáků středních škol v Pardubickém kraji **nejvíce limituje nedostatečná kapacita školních psychologů a speciálních pedagogů** (62 % respondentů), **vliv rodiny a dalších osob v blízkém okolí** (57 % respondentů), na třetím místě byla nejčastěji volena nízká motivace samotných žáků a nedostatečná časová kapacita pedagogických pracovníků (shodně 54 % zapojených základních škol). Vliv sociálních sítí a médií umístili respondenti ze škol na čtvrté místo (44 %). Každá čtvrtá škola považuje za limitující pro žáky jejich nedostatečné materiální zabezpečení (např. chybějící psací potřeby a další pomůcky apod.). Pětina škol v kraji (21 %) považuje za limitující nejasnou definici komplexního rozvoje žáka. Vysokou absenci žáků považuje za ohrožující pro rozvoj žáka v rámci kraje 13 % škol, v rámci celé České republiky 26 % škol. Rozdílné výsledky při porovnání s celorepublikovými výsledky najdeme např. také ve vnímání nedostatečné kapacity školních psychologů a speciálních pedagogů (celorepublikově 49 % zapojených středních škol).

Graf č. 28: **Které z následujících položek nejvíce limitují komplexní rozvoj dětí/žáků/studentů ve Vaší škole?**

Nabídka možných odpovědí:

- Nedostatečná kapacita školních psychologů, speciálních pedagogů a dalších pozic
- Vliv rodiny a dalších osob v blízkém okolí
- Nedostatečná časová kapacita pedagogických pracovníků věnovat se individuálnímu a zároveň komplexnímu rozvoji každého žáka
- Vliv sociálních sítí a médií (např. Youtubeři)
- Vysoká absence žáků
- Nejasná definice toho, co komplexní rozvoj dítěte zahrnuje
- Nízká motivace samotného žáka
- Nedostatečné materiální zabezpečení žáků (např. chybějící psací potřeby a další pomůcky, nedostatečné prostředky na úhradu školních výletů, obědů apod.)
- Neuspokojivá spolupráce se školskými poradenskými zařízeními (pedagogicko-psychologickými poradnami, speciálně pedagogickými centry)
- Nedostatečná metodická podpora pedagogických pracovníků
- Nedostatečná podpora ze strany zřizovatele
- Neochota pedagogických pracovníků přistupovat k žákům individuálně a vnímat je jako osobnosti

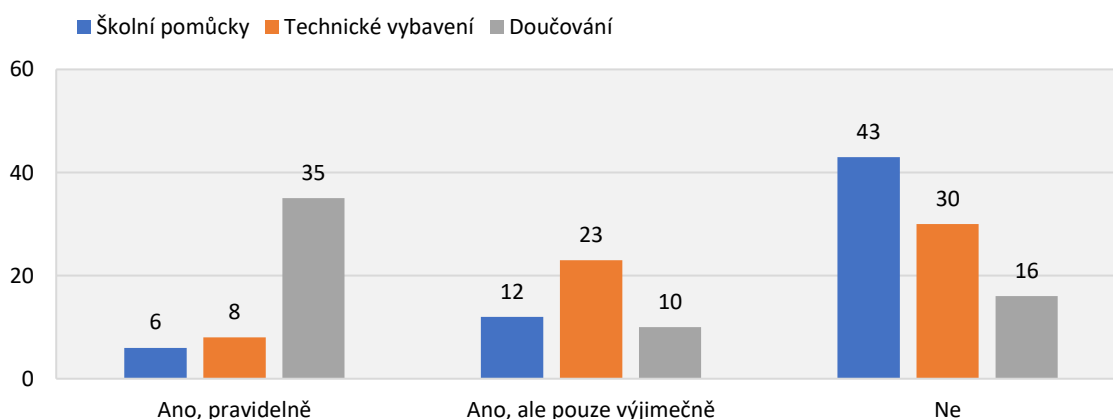
Pozn.: Respondenti mohli vybrat max. 10 oblastí.

Střední školy měly možnost uvést i další faktory, které dle jejich názoru limitují komplexní rozvoj jejich žáků. V rámci otevřených odpovědí uváděly vysoké počty žáků ve třídách, každodenní časově náročné dojíždění do školy, psychickou nezralost žáků a jejich celkový zdravotní stav, užívání návykových látek, ale i roli společnosti.

Vzdělávací dráha každého dítěte je ovlivněna **sociální a ekonomickou situací domácnosti**, v níž je dané dítě členem, často se hovoří o tzv. socioekonomickém statusu. Čím je vyšší socioekonomický status rodiny, tím je pravděpodobnější, že dítě dosáhne ve škole lepších výsledků než děti z ekonomicky slabších rodin. Výsledky šetření indikují, že střední školy si jsou této skutečnosti vědomy, neboť podle celorepublikových výstupů dotazníkového šetření **každá střední škola** aktivně přistupuje k zajištění materiálních potřeb dětí a v **posledních 12 měsících uhradila alespoň jeden z vybraných nákladů sociálně či jinak znevýhodněným dětem**.

Nejčastěji sociálně znevýhodněným žákům hradily střední školy v Pardubickém kraji náklady spojené s **doučováním** (45 %, z toho v 35 % škol pravidelně). Více než polovina středních škol (51 %) v Pardubickém kraji hradila **náklady spojené s technickým vybavením** (notebook, tablet, internetové připojení apod.), z toho 13 % škol pravidelně.

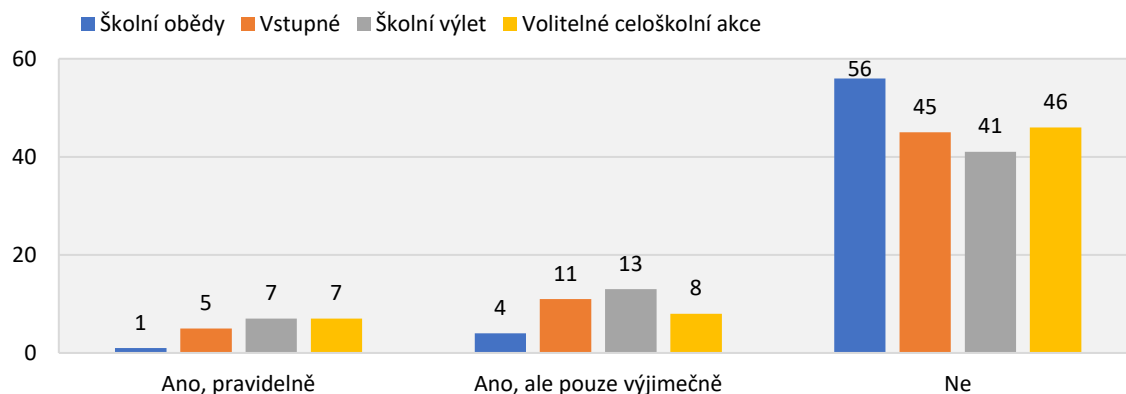
Graf č. 29: Uhradila Vaše škola v posledních 12 měsících sociálně či jinak znevýhodněným žákům některou z uvedených položek (školní pomůcky, technické vybavení nebo doučování)?

Téměř každá třetí střední škola poskytuje sociálně znevýhodněným žákům **školní pomůcky** (20 % výjimečně). Náklady spojené s dalšími materiálními potřebami dětí (např. vybavení na školní akce, školní taška, vybavení na tělesnou výchovu apod.) uhradilo 20 % středních škol (z toho 15 % škol hradí tyto náklady sociálně znevýhodněným dětem výjimečně).

Celkově hradí 26 % středních škol vstupné na akce (divadla, knihovny, ZOO apod.), pravidelně tuto položku hradí 8 % škol v kraji. Náklady spojené se školním výletem, školou v přírodě apod. hradí 32 % škol (z toho 11 % škol pravidelně). Finančně náročnější akce typu lyžařské zájezdy či zahraniční exkurze pomáhá pravidelně uhradit 24 % středních škol (z toho 11 % pravidelně).

Graf č. 30: Uhradila Vaše škola v posledních 12 měsících sociálně či jinak znevýhodněným žákům některou z uvedených položek (školní obědy, vstupné, školní výlet – výlet nebo volitelné celoškolní akce)?

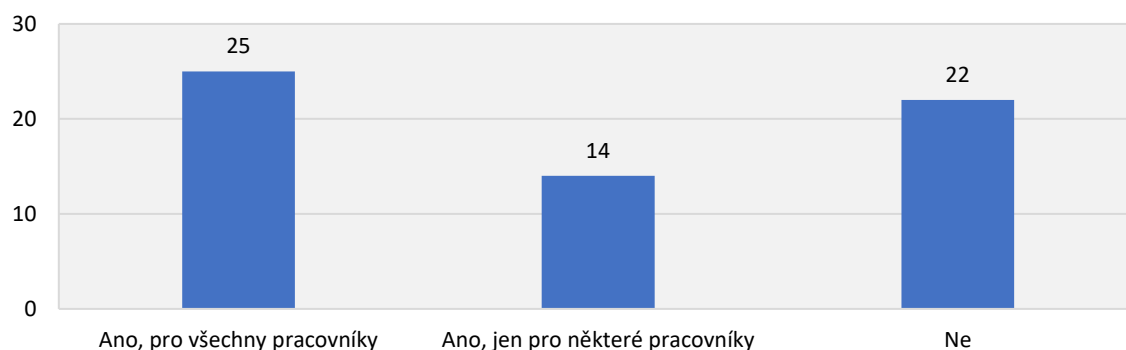

V posledních 12 měsících sociálně znevýhodněným žákům poskytovalo **školní obědy** 9 % škol. Střední školy doposud nenaplnovaly podmínky dotačních titulů nabízejících bezplatné školní stravování, situace se změnila až ve školním roce 2023/2024.

3.2 Rozvoj pedagogických pracovníků

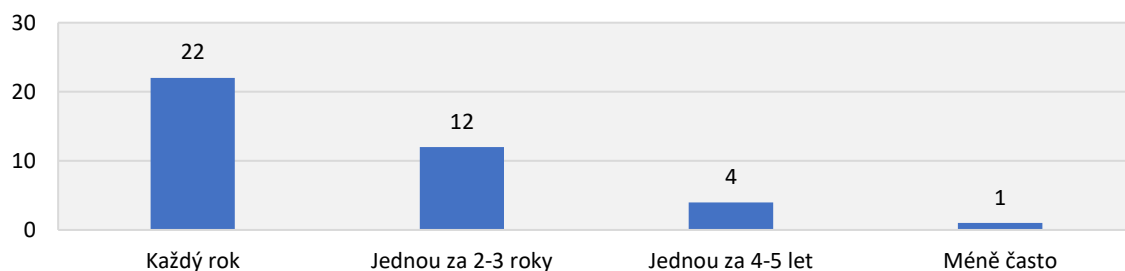
Pro dosažení cílů v oblasti vzdělávání jsou základním stavebním kamenem pedagogičtí pracovníci, kterým je nutné zajistit vhodné podmínky pro jejich rozvoj. Střední školy v Pardubickém kraji převážně vytvářejí **vzdělávací plány pro všechny pedagogické pracovníky** (41 % škol), dalších 23 % je vytváří jen pro některé své pracovníky. V Pardubickém kraji 36 % škol zapojených do dotazníkového šetření s žádnými takovými plány nepracuje (na celorepublikové úrovni nějaké plány vytváří 76 % škol).

Graf č. 31: Jsou ve Vaší škole vytvářeny vzdělávací plány, plány osobního rozvoje apod. pro pedagogické pracovníky?

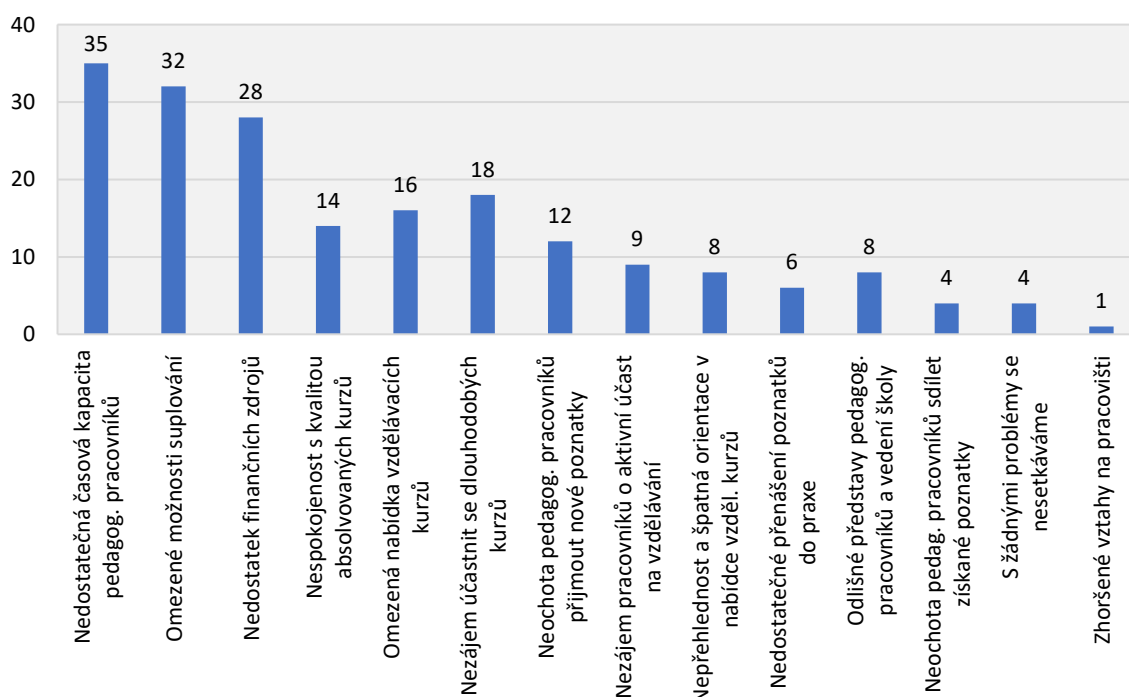
Vzdělávací plány pro pedagogické pracovníky **aktualizují** školy **zpravidla 1x ročně** (56 % škol), dalších 31 % středních škol v kraji zapojených do dotazníkového šetření uvedlo, že plány aktualizují jednou za 2–3 roky. Podle výsledků šetření méně často než jednou za 5 let provádějí aktualizaci svých vzdělávacích plánů jen 3 % škol v kraji.

Graf č. 32: Jak často jsou vzdělávací plány aktualizovány?

Mezi nejčastěji uváděné **překážky ve vzdělávání pedagogických pracovníků**, které podle středních škol limitují další vzdělávání jejich pracovníků, patří **nedostatečná časová kapacita pedagogických pracovníků** pro účast na vzdělávání (57 % škol v kraji zapojených do dotazníkového šetření), omezené možnosti, jak **zajistit suplování** (52 %) a **nedostatek finančních prostředků** pro zajištění účasti na vzdělávání (46 %). Každá třetí střední škola v Pardubickém kraji naráží na nezájem účastnit se dlouhodobých kurzů nebo se zapojovat do průběžných aktivit jako je např. mentoring. Další překážkou je omezená nabídka vzdělávacích programů (26 %) a nespokojenost s kvalitou absolvovaných kurzů (23 % škol). Celorepublikové výsledky zcela kopírují krajské výstupy.

Graf č. 33: Na jaké překážky v souvislosti se vzděláváním pedagogických pracovníků Vaše škola často naráží?

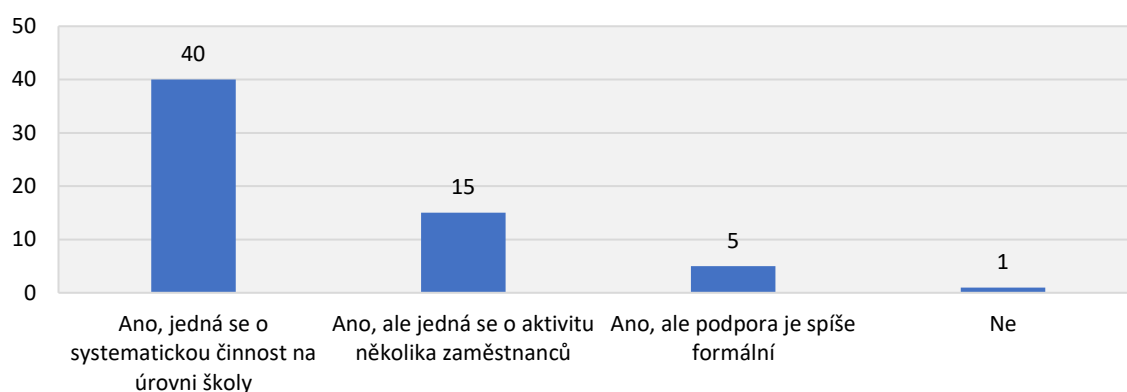
Nabídka možných odpovědí:

- Nedostatečná kapacita školních psychologů, speciálních pedagogů a dalších pozic
- Vliv rodiny a dalších osob v blízkém okolí
- Nedostatečná časová kapacita pedagogických pracovníků věnovat se individuálnímu a zároveň komplexnímu rozvoji každého žáka
- Vliv sociálních sítí a médií (např. Youtubeři)
- Vysoká absence žáků
- Nejasná definice toho, co komplexní rozvoj dítěte zahrnuje
- Nízká motivace samotného žáka

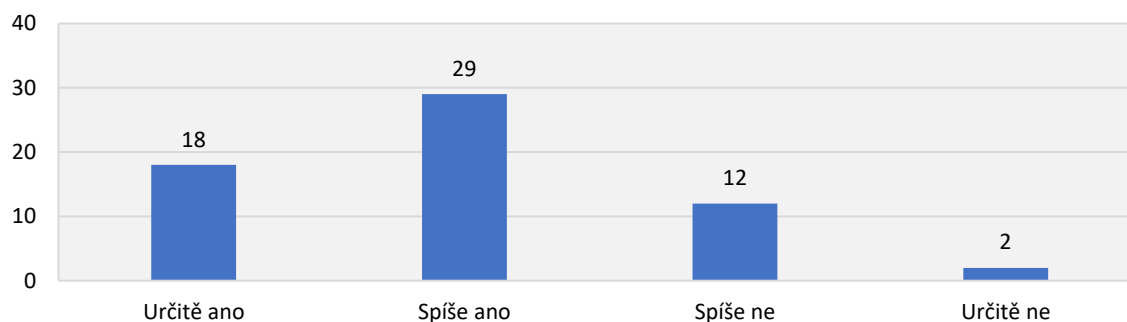
- Nedostatečné materiální zabezpečení žáků (např. chybějící psací potřeby a další pomůcky, nedostatečné prostředky na úhradu školních výletů, obědů apod.)
 - Neuspokojivá spolupráce se školskými poradenskými zařízeními (pedagogicko-psychologickými poradnami, speciálně pedagogickými centry)
 - Nedostatečná metodická podpora pedagogických pracovníků
 - Nedostatečná podpora ze strany zřizovatele
 - Neochota pedagogických pracovníků přistupovat k žákům individuálně a vnímat je jako osobnosti
- Pozn.: Respondenti mohli vybrat max. 10 oblastí.*

Většina (98 %) středních škol uvádí, že **podporuje nově nastupující učitele**, přičemž ve většině škol je podpora rozvoje začínajících učitelů prováděna **systematickou činností na úrovni školy** (66 %), čtvrtina škol ji realizuje aktivitou několika zaměstnanců (25 %). Jen 2 % škol v kraji (ale i na celorepublikové úrovni) uvedla, že tuto podporu nerealizují.

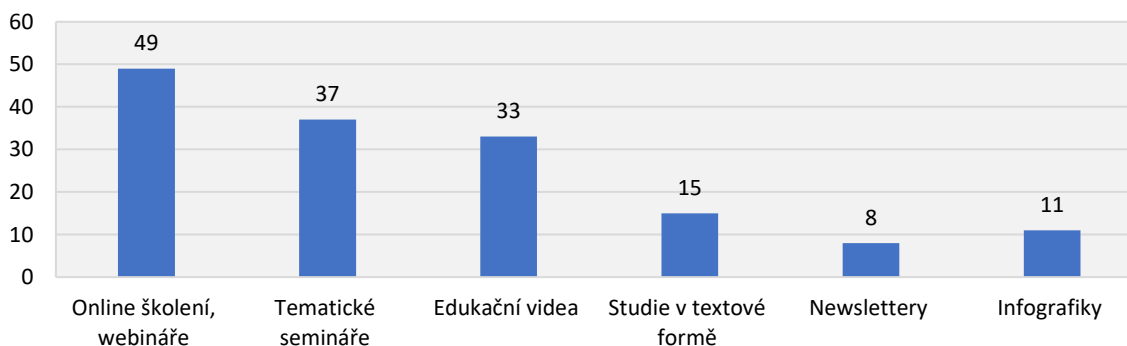
Graf č. 34: Je na Vaší škole podporován rozvoj začínajících učitelů (např. formou mentoringu, uvádějících učitelů)?

Graf č. 35: Uvítal/a byste existenci kvalitního kariérního systému (řádu)?

Graf č. 36: Jakou formu předávání know-how a výstupů od MŠMT by Vaše škola nejvíce preferovala?

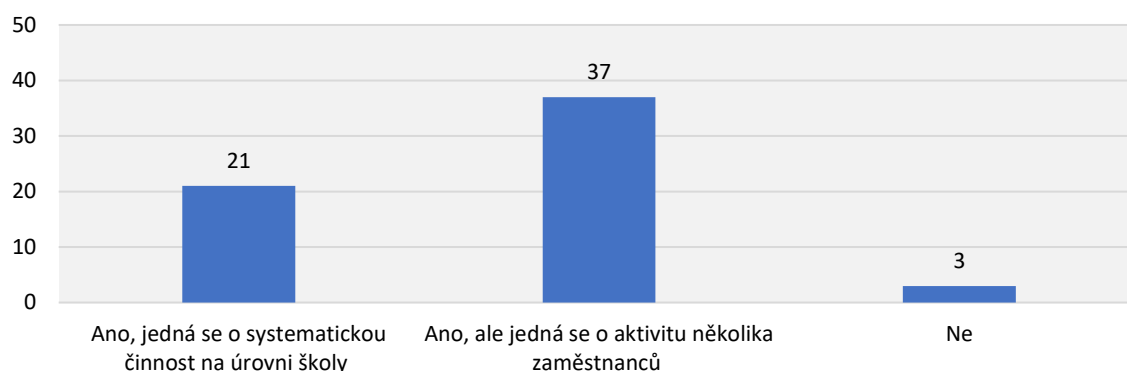
Většina středních škol v kraji by uvítala **existenci kariérního řádu**, třetina ze zapojených škol má silný zájem (30 %), téměř polovina škol v kraji (48 %) projevila slabší zájem, naopak pětina škol v kraji spíše nemá zájem. Zásadně proti se v Pardubickém kraji vyslovila jen 3 % zapojených škol (v rámci celé ČR 4 % škol).

V případě poskytování metodické podpory a předávání informací je důležitá také zvolená forma informování, která umožní příjemcům vylézt maximum informačního potenciálu. Střední školy v Pardubickém kraji preferují **online školení a webináře** (80 %), **tematické semináře** (61 %) a více než polovina zapojených škol do dotazníkového šetření uvedla také **edukační videa** (54 %), přičemž jejich preference se od základních škol neliší.

3.3 Formální, neformální vzdělávání a spolupráce se školskými poradenskými zařízeními

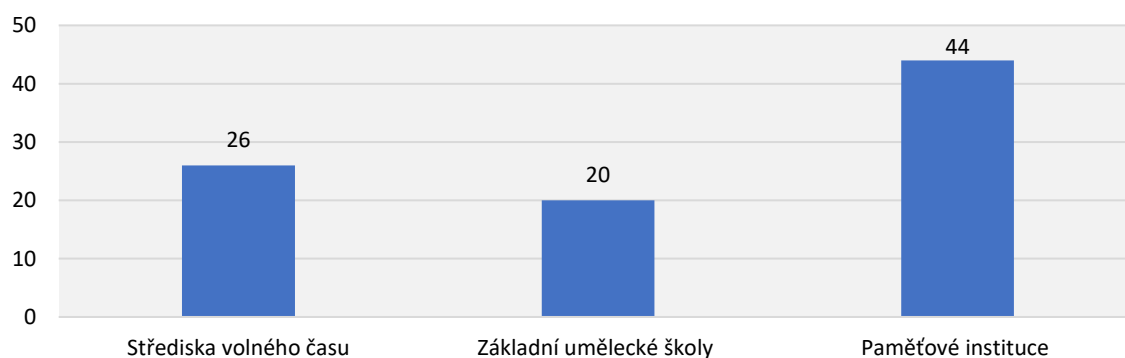
Z hlediska **propojování formálního a neformálního vzdělávání** je klíčová ochota pracovníků **akceptovat vzájemně výsledky vzdělávání**, resp. nabyté znalosti a kompetence. Většina středních škol (95 %) v Pardubickém kraji uvádí, že se znalostmi pracují (v celé ČR 90 % škol), přestože jen 34 % škol v kraji deklaruje tento přístup jako **systematickou činnost na úrovni školy** (v rámci celé ČR rovněž 34 % škol), nikoliv jen aktivitu několika zaměstnanců (61 % škol zapojených do šetření v kraji).

Graf č. 37: Zohledňují pedagogičtí pracovníci Vaši školy během výuky specifické znalosti a kompetence, které žáci nabyli v rámci neformálního vzdělávání?

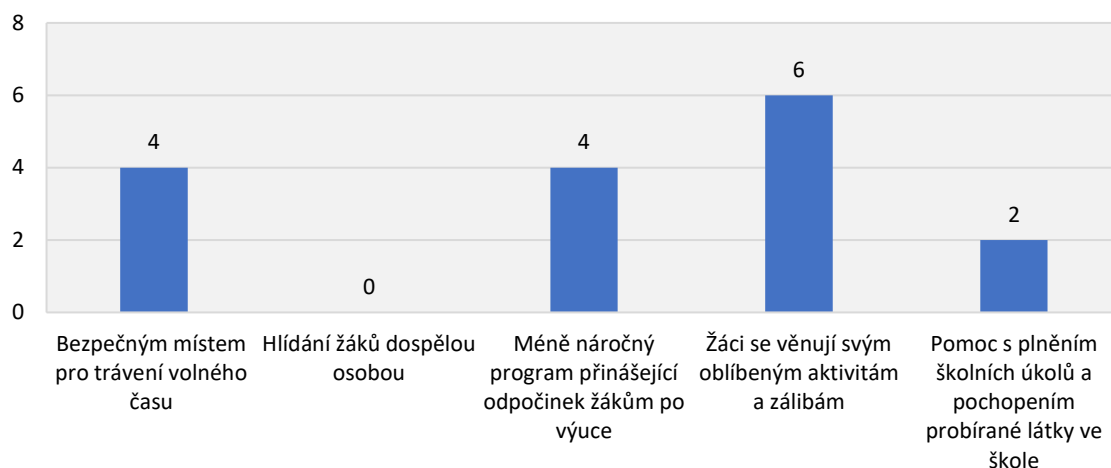
Většina středních škol by měla zájem o **větší propojení se subjekty uměleckého, zájmového či neformálního vzdělávání**, např. 72 % škol má zájem o **spolupráci s paměťovými institucemi jako jsou knihovny, muzea apod.**, 33 % škol má zájem o spolupráci se základními uměleckými školami a 43 % škol se středisky volného času.

Graf č. 38: Měla by Vaše škola zájem o větší propojení s následujícími subjekty?

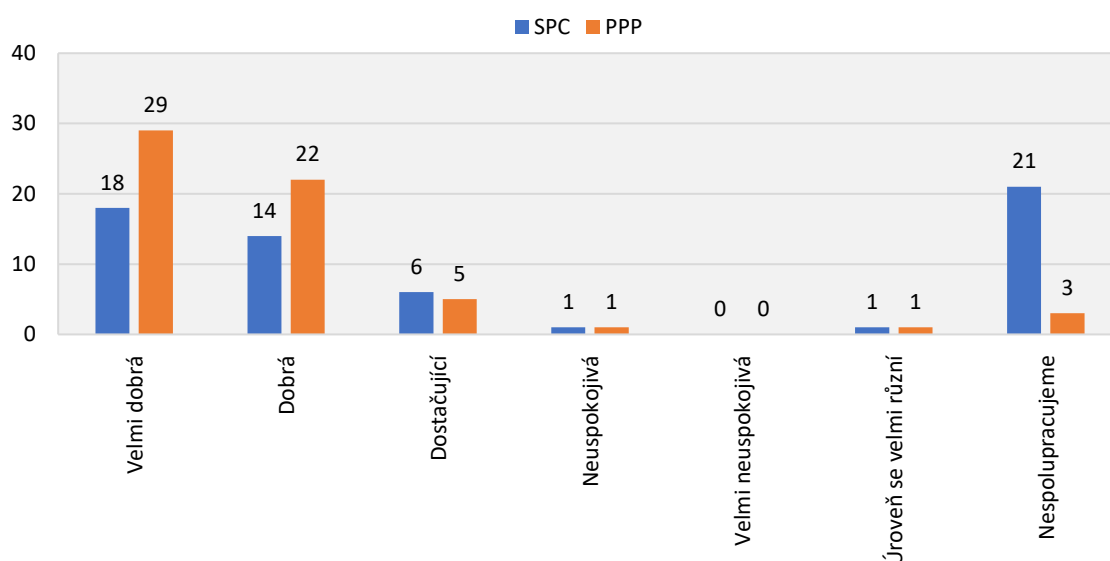
Některé střední školy jsou současně i aktérem v oblasti zájmového vzdělávání, zejména prostřednictvím školních klubů. V Pardubickém kraji má **školní klub jen 10 % středních škol** zapojených do dotazníkového šetření (v rámci celé ČR je to jen 8 %). Vnímání většiny středních škol v Pardubickém kraji, které mají školní klub, se shoduje v pohledu na školské zařízení jako na **místo, kde mohou žáci trávit volný čas v bezpečném prostředí** (57 % zapojených škol) a současně v tomto prostředí mají žáci možnost **věnovat se svým oblíbeným aktivitám a zálibám** (86 %).

Graf č. 39: Jaká je role školního klubu ve Vaší škole?

Téměř všechny střední školy v Pardubickém kraji **spolupracují s alespoň jedním typem školského poradenského zařízení** (23 % škol uvádí, že s žádným typem ŠPZ nespolupracuje), přičemž nejčastěji podle celorepublikového průzkumu školy spolupracují s pedagogicko-psychologickými poradnami. Obecně hodnotí střední školy spolupráci se školskými poradenskými zařízeními **na velmi dobré úrovni** (hodnocení dobrá nebo velmi dobrá uvedlo 53 % škol v kraji).

Graf č. 40 Jak byste obecně zhodnotil(a) spolupráci Vaší školy se speciálně-pedagogickým centrem (SPC) a pedagogicko-psychologickou poradnou (PPP)?

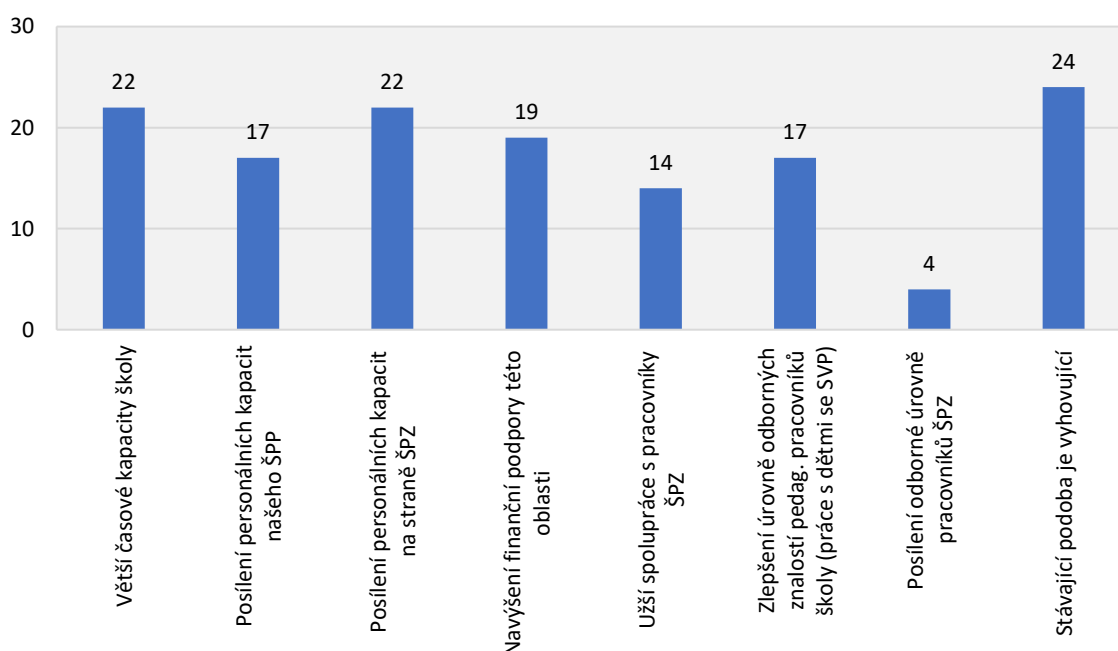

Drtivá většina **středních škol** účastnících se dotazníkového šetření tvrdí, že se **v případě nejasností obrací na školská poradenská zařízení**. Více než polovina (**51 %**) středních

škol se na školská poradenská zařízení obrací **pravidelně, 44 %** tak činí pouze **výjimečně**. Pouze **6 %** středních škol této možnosti podle svého tvrzení **nevyužívá**.

I přes obecnou spokojenost (39 %) středních škol se spoluprací se školskými poradenskými zařízeními existují oblasti, které skrývají rezervy a mohou vést k jejímu zlepšení. Třetina středních škol v Pardubickém kraji (36 %) považuje za nejdůležitější na jedné straně potřebu **posílení personálních kapacit ŠPZ**, na druhé straně současně **navýšení časových kapacit na straně školy**. Navýšení finanční podpory by uvítalo 31 % škol v kraji. Školy vnímají přetíženost školských poradenských zařízení, a proto vnímá jako potřebné 28 % škol posílení vlastních personálních kapacit a současně považují za potřebné zvýšení odborných znalostí pedagogických pracovníků školy v oblasti práce s dětmi se speciálními vzdělávacími potřebami (28 % škol). Naproti tomu posílení odborné úrovně pracovníků ŠPZ doporučuje jen 7 % středních škol zapojených do dotazníkového šetření.

Graf č. 41: Co by podle Vás mohlo přispět ke zlepšení spolupráce Vaší školy se školskými poradenskými zařízeními?

Řada otevřených otázek dotazníkového šetření je vyhodnocena v rámci celorepublikového výstupu, a to nejen k oblasti spolupráce se školskými poradenskými zařízeními (**nedostatečná rychlost řešení problémů žáků, dlouhé čekací lhůty** ve školských poradenských zařízeních a **nedostatečný rozsah terénní práce**), ale i oblastí šetření mimo rámec dotazníku, kde měli respondenti prostor nastolit další témata. V souvislosti se **specializovanými a podpůrnými pozicemi** (psychologové, školní metodici prevence atd.) by střední školy uvítaly obecně větší **flexibilitu, jistotu i předvídatelnost**. Ze strany školských poradenských zařízení by vybrané střední školy preferovaly **častější návštěvy psychologů** přímo ve škole, u školních metodiků prevence by uvítaly snížení rozsahu přímé pedagogické činnosti.

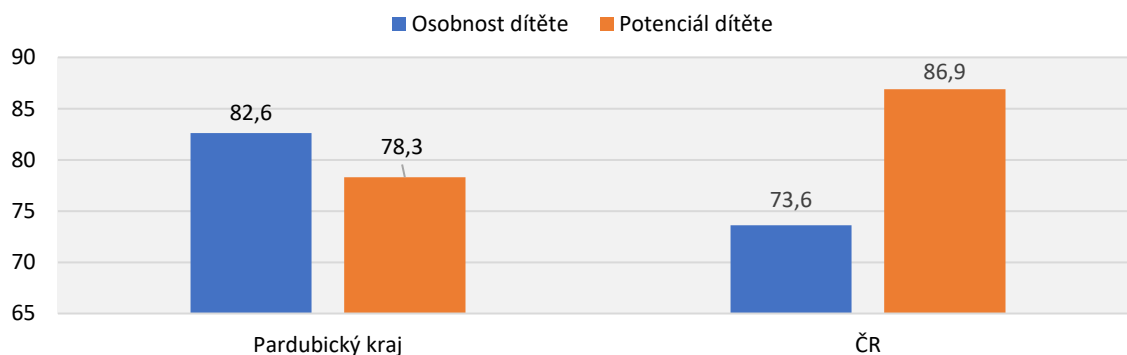
4 OSTATNÍ ŠKOLY A ŠKOLSKÁ ZAŘÍZENÍ

4.1 Základní umělecké školy

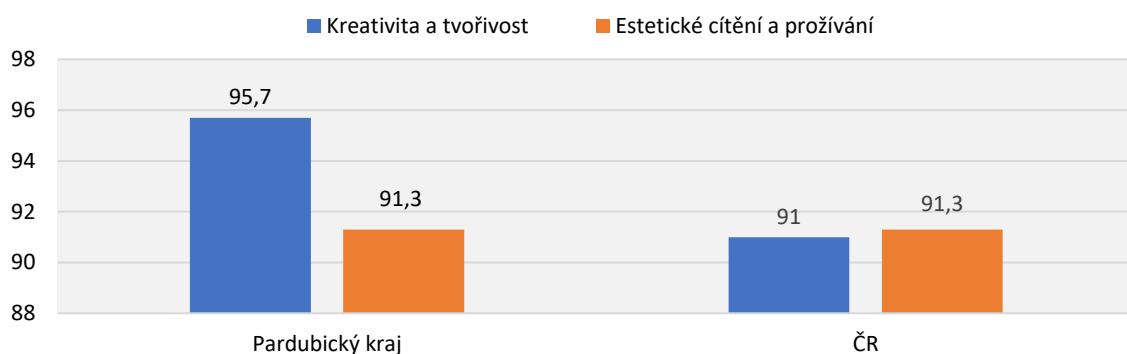
V Pardubickém kraji se dotazníkového šetření zúčastnilo 77 % z celkového počtu 30 základních uměleckých škol. Účast na dotazníkovém šetření byla v porovnání s ostatními kraji spíše nižší.

Základní umělecké školy (ZUŠ) mají nezastupitelnou roli v oblasti rozvoje estetického citění a prožívání a rozvoje kreativity a tvořivosti. Nejvýznamnější podíl (95,7 %) ZUŠ v Pardubickém kraji hodnotí svou činnost jako **rozvíjející kreativitu a tvořivost**. Výrazně převládá (91,3 %) také názor, že se ZUŠ v kraji daří rozvíjet estetické citění a prožívání žáků. Velkou měrou se ZUŠ domnívají, že se jim daří rozvíjet osobnost (82,6 %) a potenciál každého dítěte (78,3 %).

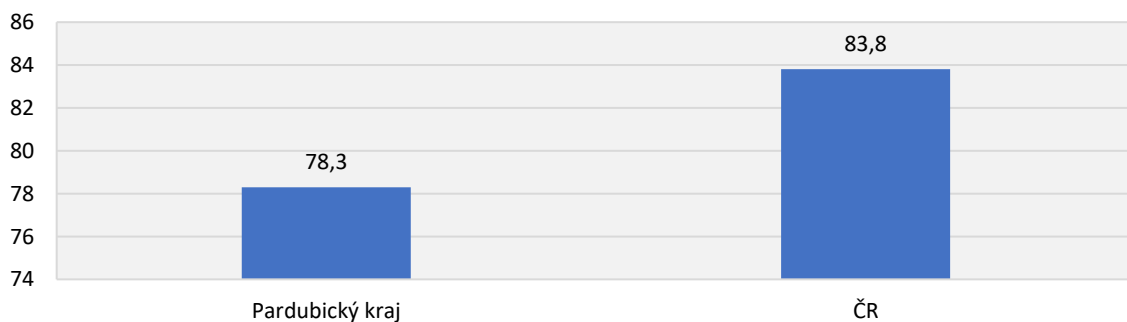
Graf č. 42: Podíl ZUŠ, které se domnívají, že se jim daří rozvíjet osobnost anebo potenciál dítěte (v %)

Graf č. 43: Podíl ZUŠ, které se domnívají, že se jim daří rozvíjet kreativitu a tvořivost žáků anebo estetické citění a prožívání žáků (v %)

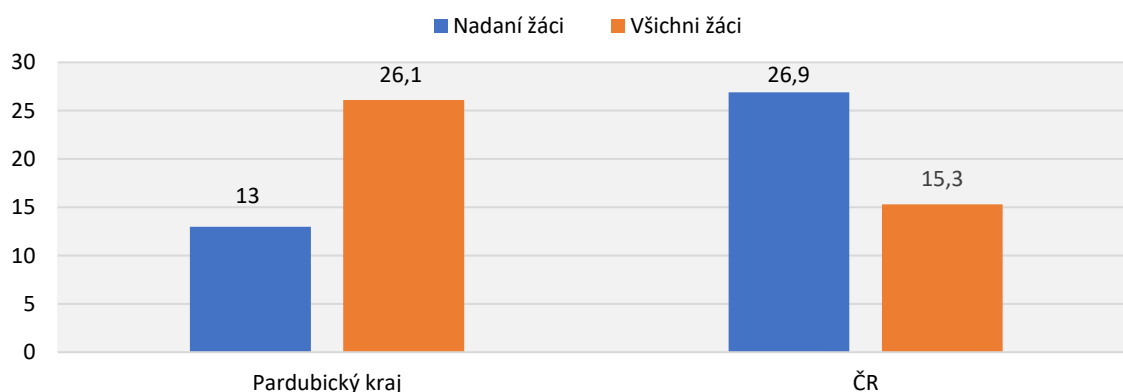
Graf č. 44: Podíl ZUŠ, které se domnívají, že se jim daří realizovat individuální přístup ke vzdělávání (v %)

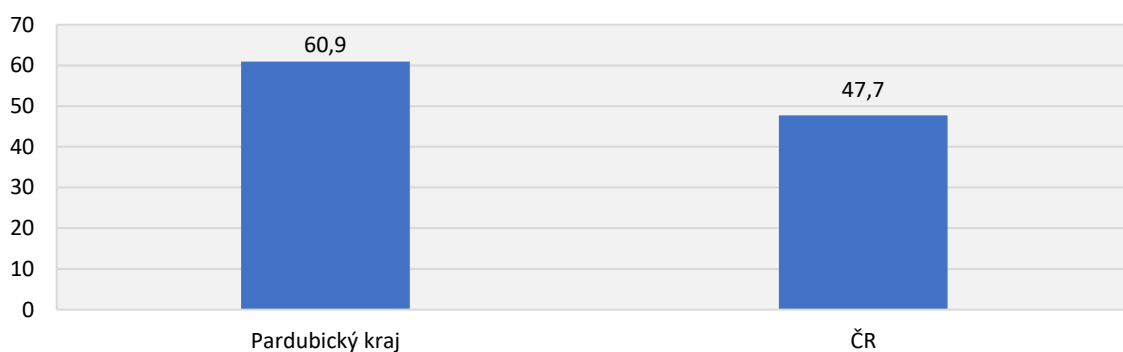
Pod celorepublikovým průměrem se pohybuje podíl ZUŠ v Pardubickém kraji, kterým se daří realizovat individuální přístup ke vzdělávání (78,3 % v Pk proti 83,8 % v ČR).

Pouze 13 % ZUŠ v Pardubickém kraji se oproti 26,9 % ZUŠ v ČR ztotožňuje s názorem, že je vzdělávání v základních uměleckých školách určeno zejména pro nadané žáky. Jen 26,1 % ZUŠ v kraji však zastává názor, že by se v ZUŠ měli vzdělávat všichni žáci bez ohledu na jejich nadání a znevýhodnění. **Téměř 61 % ZUŠ spatřuje ve svém působení velký potenciál pro snižování nerovností mezi žáky**, na rozdíl od celorepublikového měřítko, kde shodně odpovědělo pouze 47,7 % ZUŠ. Dle vlastního hodnocení se ZUŠ v kraji spíše nedomnívají, že mohou školám významně pomoci s modernizací výuky.

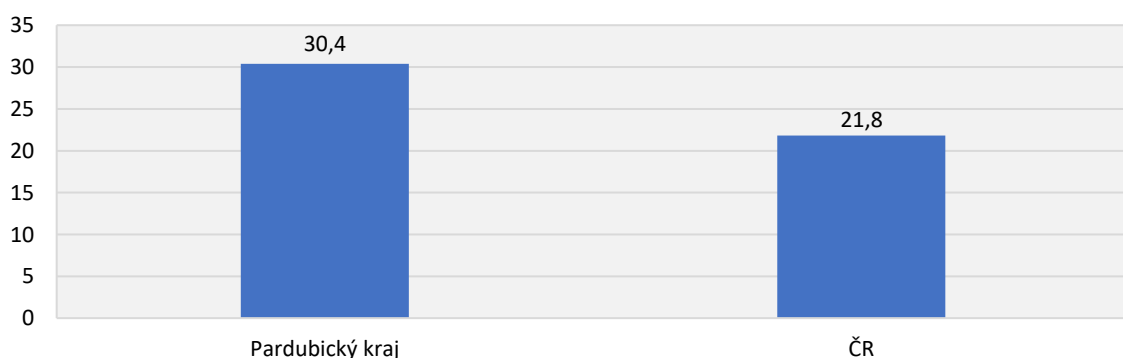
Graf č. 45: Podíl ZUŠ, které určité souhlasí s tvrzením, zda by v ZUŠ a SVC měli být vzdělávání zejména nadaní žáci anebo všichni žáci bez ohledu na jejich nadání a znevýhodnění (v %)

Graf č. 46: Podíl ZUŠ, které určité souhlasí s tvrzením, že ZUŠ a SVC mají velký potenciál pro snižování nerovností mezi žáky (v %)

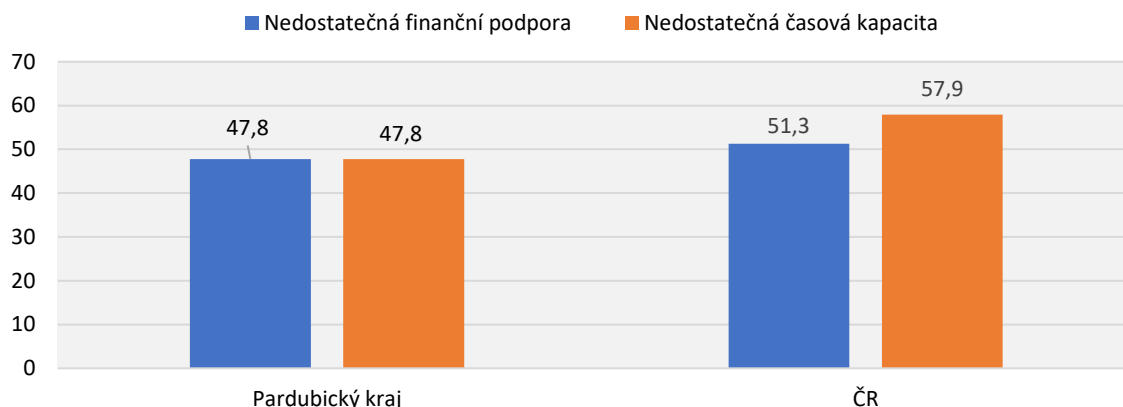

Graf č. 47: Podíl ZUŠ, které určité souhlasí s tvrzením, že ZUŠ a SVC mohou školám pomoci s nastartováním modernizace výuky (v %)

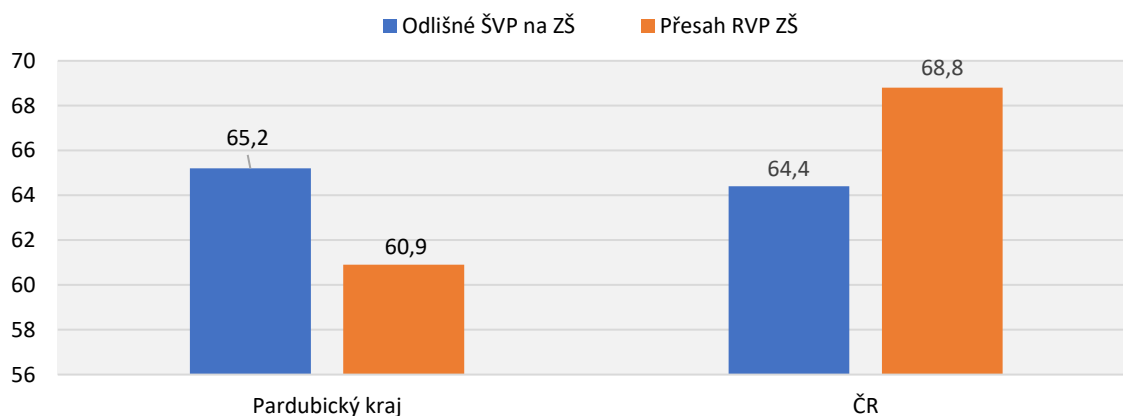

Méně než polovina (47,8 %) zapojených základních uměleckých škol v Pardubickém kraji se domnívá, že překážkou v propojování zájmového a formálního vzdělání je nedostatečná finanční podpora. Nedostatečné časové kapacity pro vzájemnou koordinaci jsou ZUŠ v kraji rovněž hodnoceny jako méně významná překážka v propojování zájmového a formálního vzdělání. **Překážkou** jsou dle vlastního hodnocení ZUŠ spíše **rozdíly v ŠVP a přesah činnosti ZUŠ nad rámec RVP běžné školy**.

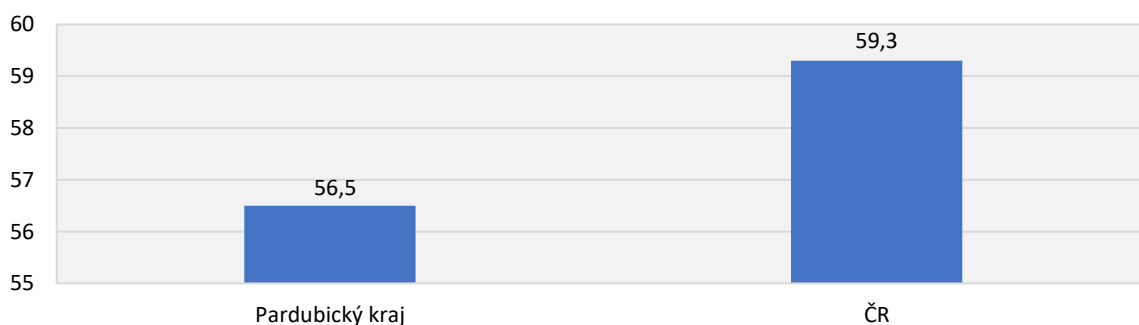
Graf č. 48: Podíl ZUŠ, jenž považují za překážku v propojování zájmového a formálního vzdělání nedostatečnou finanční podporu anebo nedostatečnou časovou kapacitu pro vzájemnou koordinaci (v %)

Graf č. 49: Podíl ZUŠ, jenž považují za překážku v propojování zájmového a formálního vzdělání velmi různé ŠVP na běžných školách anebo skutečnost, že činnosti ZUŠ přesahují rámec RVP ZŠ (v %)

Graf č. 50: Podíl ZUŠ, jenž považují za překážku v propojování zájmového a formálního vzdělání skutečnost, že kroužky navštěvují děti různých věkových skupin a úrovní dovedností (v %)

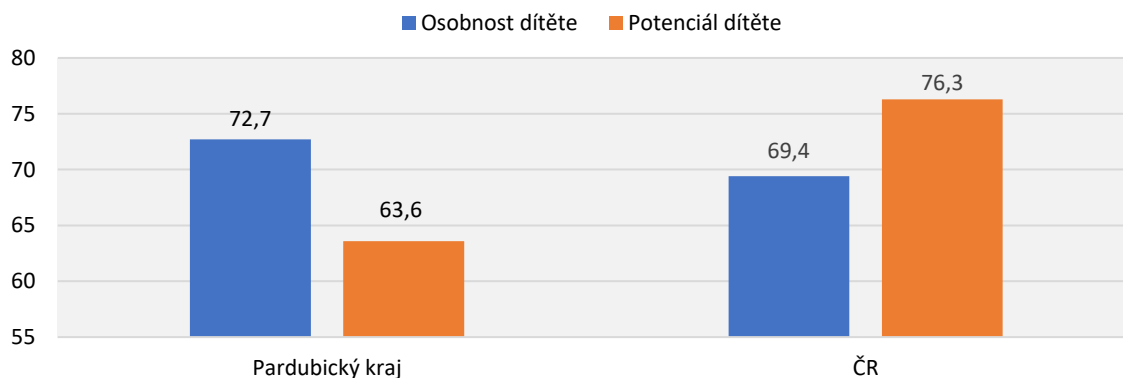

4.2 Střediska volného času

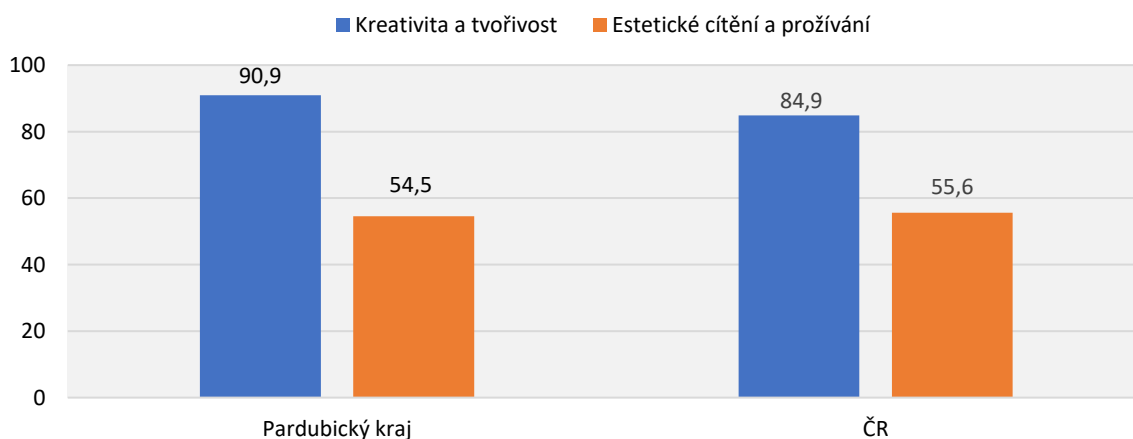
V Pardubickém kraji se dotazníkového šetření zúčastnilo 61 % z celkového počtu 18 středisek volného času. Účast na dotazníkovém šetření byla v porovnání s ostatními kraji nízká. Nový systém financování zásadně ovlivnil chod většiny SVC. Ředitelé SVC obecně vyjádřili nespokojenost s reformou a zklamání z nedostatečné komunikace ze strany MŠMT.

Střediska volného času v Pardubickém kraji se považují za velmi úspěšná v rozvoji kreativity a tvořivosti žáků, takto svou činnost hodnotí 90,9 % SVC v kraji. Potenciál každého dítěte úspěšně rozvíjí 63,6 % SVC v kraji a 72,7 % SVC se daří rozvíjet osobnost dítěte. K utváření estetického citění a prožívání žáků se hlásí 54,5 % SVC v Pardubickém kraji. Nad celorepublikovým průměrem se pohybuje podíl SVC, kterým se daří realizovat **individuální přístup ke vzdělávání** (54,5 % v Pk proti 49,6 % v ČR). Uvedený podíl je v porovnání se ZUŠ významně nižší, což koresponduje s individuální výukou zejména v hudebním oboru ZUŠ.

Graf č. 51: Podíl SVC, které se domnívají, že se jim daří rozvíjet osobnost dítěte anebo potenciál každého dítěte (v %)

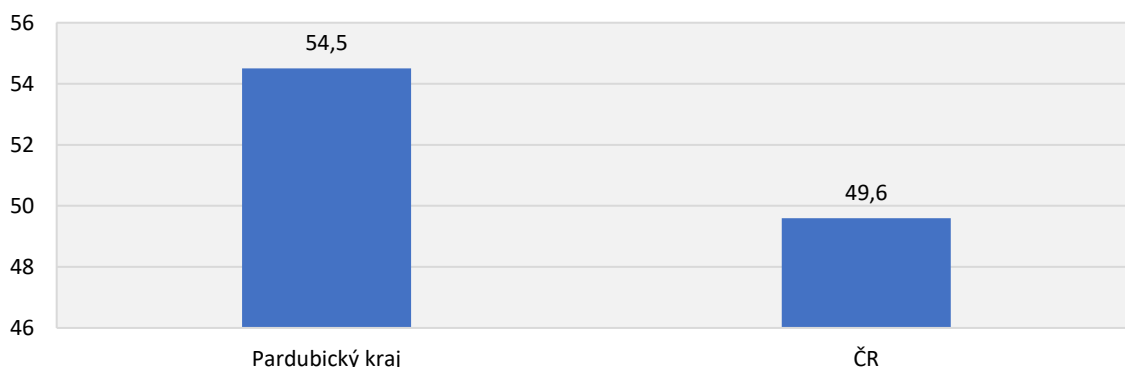

Graf č. 52: Podíl SVC, které se domnívají, že se jim daří rozvíjet kreativitu a tvořivost žáků anebo estetické citění a prožívání žáků (v %)

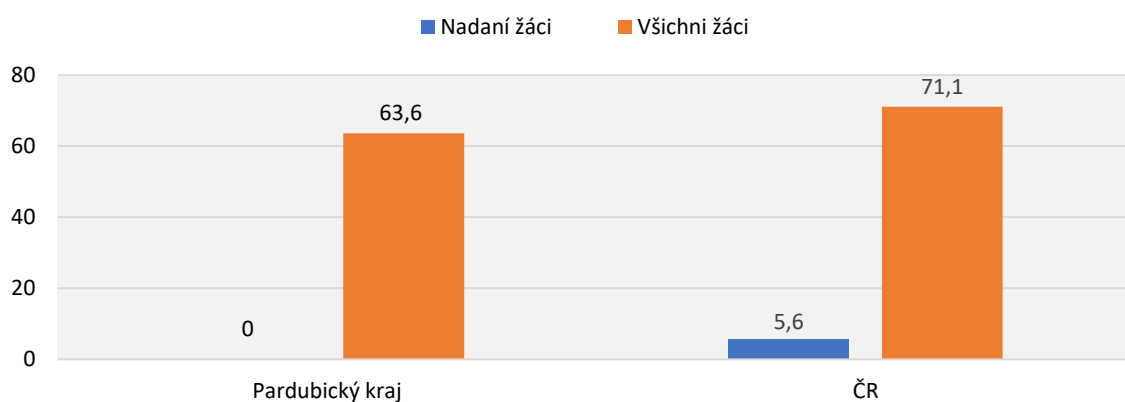

Žádné SVC v Pardubickém kraji se oproti 5,6 % SVC v ČR neztotožňuje s názorem, že je vzdělávání ve střediscích volného času určeno zejména pro nadané žáky. 63,6 % SVC v kraji zastává názor, že by se v SVC měli vzdělávat všichni žáci bez ohledu na jejich nadání a znevýhodnění. **Necelá polovina SVC v kraji (45,5 %) spatřuje ve svém působení velký potenciál pro snižování nerovností mezi žáky**, na rozdíl od celorepublikového měřítka, kde shodně odpovědělo 64,2 % zapojených SVC do dotazníkového šetření.

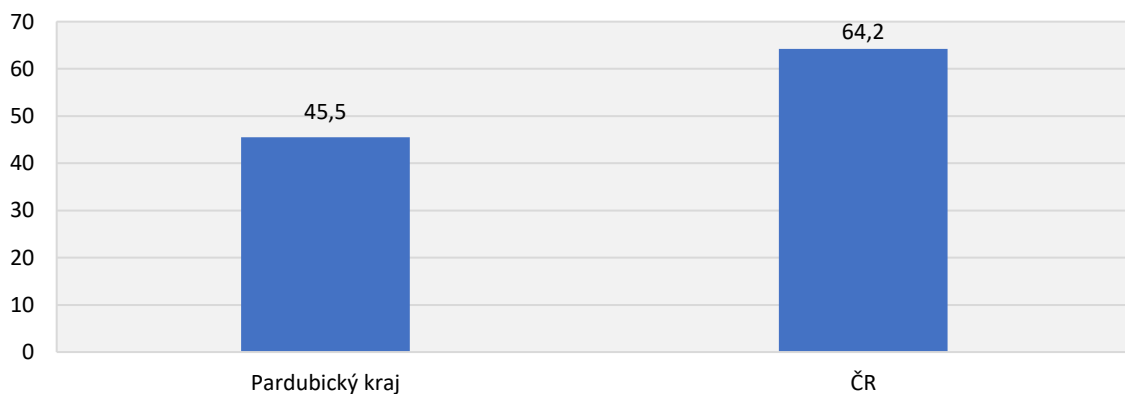
Graf č. 53: Podíl SVČ, které se domnívají, že se jim daří realizovat individuální přístup ke vzdělávání

Graf č. 54: Podíl SVČ, které určitě souhlasí s tvrzením, že by v ZUŠ a SVČ měli být vzdělávání zejména nadaní žáci anebo všichni žáci bez ohledu na jejich nadání a znevýhodnění (v %)

Graf č. 55: Podíl SVČ, které určitě souhlasí s tvrzením, že ZUŠ a SVČ mají velký potenciál pro snižování nerovností mezi žáky

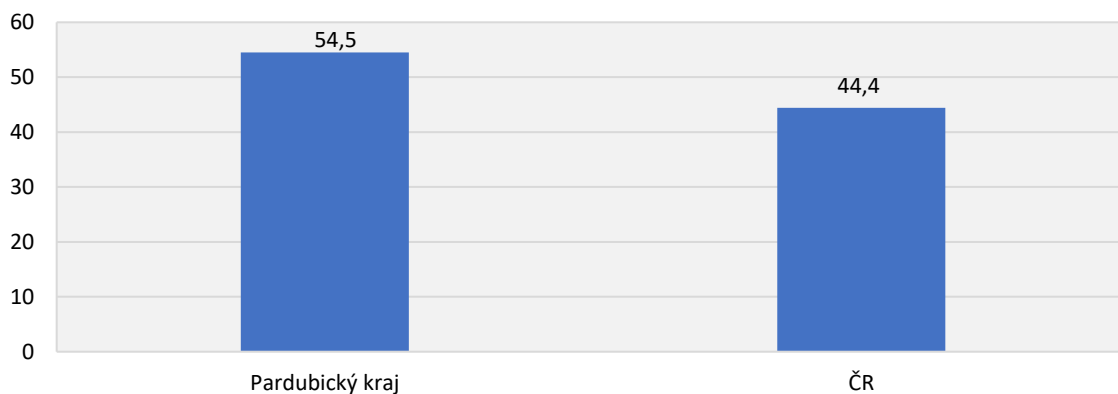

Dle vlastního hodnocení se **více než polovina (54,5 %) SVČ v kraji domnívá, že mohou školám významně pomoci s modernizací výuky**. Celorepublikový podíl je přitom o 10,1 procentního bodu nižší oproti Pardubickému kraji.

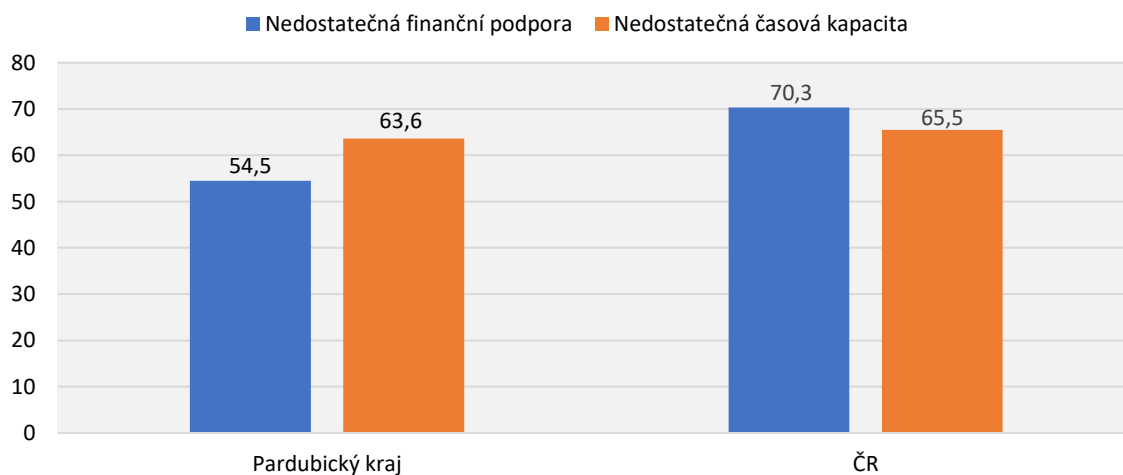
Za překážku v propojování zájmového a formálního vzdělání považuje nedostatečnou finanční podporu více než polovina (54,5 %) středisek volného času v Pardubickém kraji. V rámci ČR je důležitost finanční podpory vnímána intenzivněji (70,3 % zapojených SVČ do dotazníkového průzkumu). **Nedostatečné časové kapacity pro vzájemnou koordinaci jsou SVČ v kraji naopak hodnoceny jako významnější překážka (63,6 %) v propojování zájmového a formálního vzdělání než je tomu v celorepublikovém měřítku.** Překážkou jsou dle hodnocení SVČ zejména rozdíly v ŠVP a také přesah činnosti SVČ nad

rámec RVP běžné školy, přičemž s těmito tvrzeními souhlasí více než 60 % zapojených SVC v kraji. Podle hodnocení SVC získala nedostatečná finanční podpora nejnižší počet hlasů.

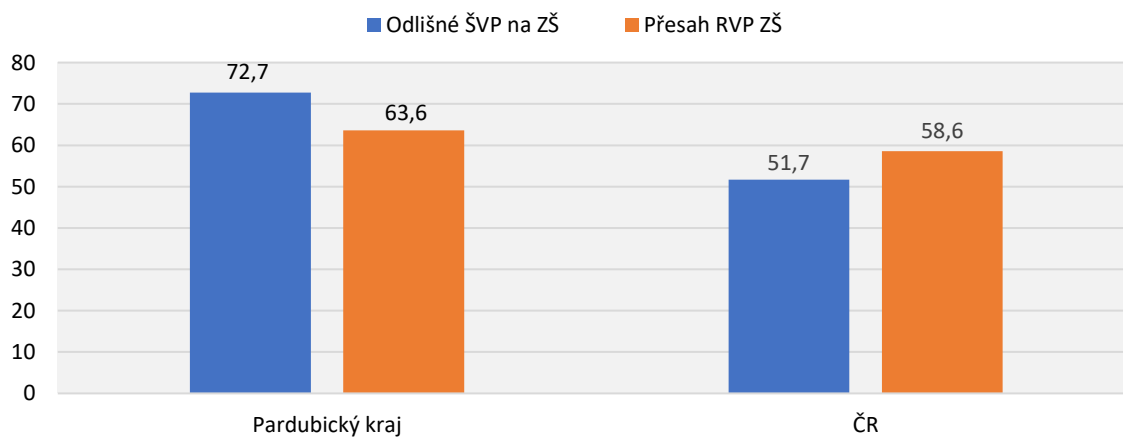
Graf č. 56: Podíl SVC, které určité souhlasí s tvrzením, že ZUŠ a SVC mohou školám pomoci s nastartováním modernizace výuky

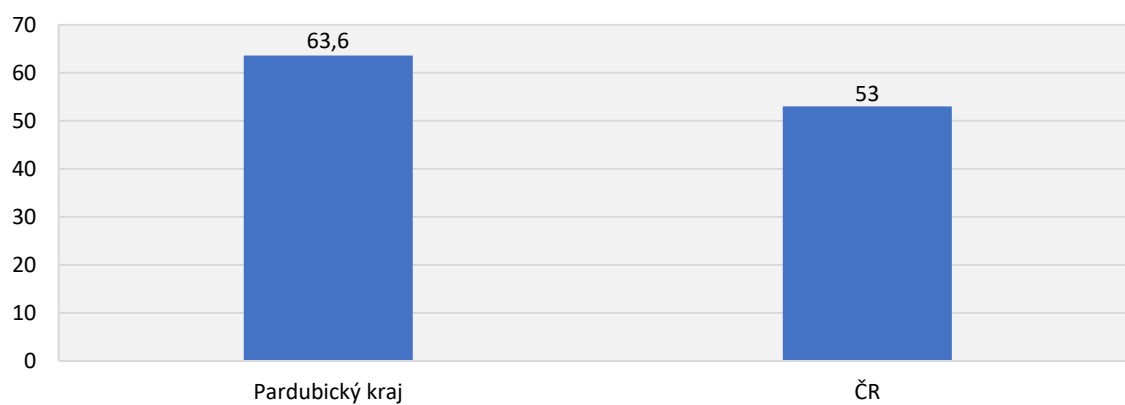
Graf č. 57 Podíl SVC, jenž považují za překážku v propojování zájmového a formálního vzdělání nedostatečnou finanční podporu anebo nedostatečnou časovou kapacitu pro vzájemnou koordinaci (v %)

Graf č. 58: Podíl SVC, jenž považují za překážku v propojování zájmového a formálního vzdělání velmi různé ŠVP na běžných školách anebo skutečnost, že činnosti SVC přesahují rámec RVP ZŠ (v %)

Graf č. 59: Podíl SVČ, jenž považují za překážku v propojování zájmového a formálního vzdělání skutečnost, že kroužky navštěvují děti různých věkových skupin a úrovní dovedností (v %)

5 SHRNUÍ VÝSLEDKŮ PRŮZKUMU

5.1 Shrnutí výsledků průzkumu mateřských škol

V rámci dotazníkového šetření v mateřských školách realizovaném v Pardubickém kraji nebyly zjištěny žádné významné odlišnosti od celorepublikových výsledků. **Většině mateřských škol v kraji se daří** podle vlastního hodnocení **realizovat komplexní rozvoj dětí**, v jednotlivých oblastech rozvoje dítěte jsou **v různé míře úspěšní** – vedle pětice nejčastěji realizovaných oblastí existují čtyři oblasti, jejichž úspěšnost zvolilo jen několik jednotek škol. Vedle toho je však nutno připomenout, že z 18 oblastí rozvoje dítěte vybírali respondenti maximálně 10 oblastí, ve kterých jsou úspěšní. Žádná z mateřských škol neuvedla, že by se ji nedařilo rozvíjet osobnost dítěte v žádné z nabízených oblastí, naopak téměř pětina zapojených škol uvedla, že nezaznamenala neúspěch u žádné z uvedených oblastí. Nejčastěji mezi problematické oblasti, které se **nedaří naplňovat** podle mateřských škol v kraji a školy by **uvítaly podporu**, patří poměrně „mladé“ oblasti vzdělávání, které odráží aktuální trendy vzdělávání a rozvoje dětí.

Úspěšně školy (70 % škol zapojených do dotazníkového šetření) rozvíjejí pozitivní vztah ke škole, podporují zdravý životní styl a osobnostní rozvoj dítěte včetně rozvoje tzv. sociální výchovy (rozvoj mezilidských vztahů, podpora vzájemné komunikace a respektování odlišností). Jedná se přitom o oblasti, na kterých lze teprve následně stavět další patra „pyramidy“ vzdělávání a rozvoje každého dítěte.

Na komplexní rozvoj dítěte můžeme nahlížet prostřednictvím „pentagramu úspěšného dítěte“, který se skládá z pěti složek ve vzájemné rovnováze, a pokud do těchto složek roztrídíme sledované oblasti rozvoje dítěte hodnocené v rámci dotazníkového šetření, můžeme porovnat, na které složky se školy nejčastěji zaměřují v rámci jednotlivých „výchov“. Má-li pentagram zůstat nadále funkční a vyvážený, je nutné nejprve posílit ostatní složky rozvoje dítěte, aby bylo možné více rozvinout mentální složku jeho rozvoje, která je nejčastěji předmětem pozornosti. Nutno podotknout, že všechny složky rozvoje dítěte nejsou a ani nemají být zcela v pravomoci školy, např. duchovní složka by měla zůstat výsostnou doménou rodiny.

Obrázek 1: Pentagram úspěšného dítěte

Zdroj: Hubatka M., www.nadanedite.cz, 2024

Komplexní rozvoj dětí v mateřských školách bude mít pozitivní dopad i na snížení počtů odkladů školní docházky a na snížení nerovností při vzdělávání dětí z odlišného sociokulturního nebo socioekonomického prostředí. Sdílení příkladů dobré praxe může Pardubický kraj podpořit prostřednictvím realizace pravidelných porad s vedením škol. *Konkrétní opatření související s nabídkou vzdělávání pedagogických pracovníků jsou uvedena v dílčích kapitolách Dlouhodobého záměru vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy Pardubického kraje pro období 2024–2028. Jedná se o opatření A.2.2, A.3.2, D.1.1–D.1.3, E.2.1–E.2.2, ale i I.1.4 a I.2.1).*

Vzdělávací dráha každého dítěte je ovlivněna sociální a ekonomickou situací rodiny, v níž dítě vyrůstá. Většina mateřských škol v kraji si je této skutečnosti vědoma a aktivně přistupuje k zajištění materiálních potřeb dětí (28 % z nich hradí školní pomůcky, 25 % škol vstupné, 20 % škol hradí volitelné celoškolní akce, 22 % škol hradí školní obědy a 17 % škol svačiny, ovoce a zeleninu či pitný režim). Z tohoto důvodu Pardubický kraj pečlivě sleduje vyhlášené dotační tituly zaměřené na podporu sociálně znevýhodněných dětí a podporuje aktivní zapojení škol do příslušných výzev. Odbor školství aktivně spolupracuje s odborem sociálních věcí Krajského úřadu Pardubického kraje a dalšími aktéry na mapování potřeb dětí a odpovídajícím zajištění a síťování služeb.

Odbor školství bude mezirezortní spolupráci nadále rozvíjet. V rámci spolupráce jsou využívány všechny komunikační cesty k osvětě rodičů a zvyšování informovanosti o aktuálních trendech a posílení odpovědnosti za jejich role při výchově dětí (provozuje informativní a vzdělávací web Kraj pro rodinu, na kterém jsou dostupné záznamy proběhlých webinářů zaměřených na rodičovské kompetence a vzdělávání rodičů v rámci partnerské spolupráce rodič – škola). *Zmíněné aktivity jsou definovány ve strategických materiálech Pardubického kraje. Konkrétní opatření jsou uvedena v rámci opatření A.1.2 dlouhodobého záměru kraje.*

Více než polovina (66 %) mateřských škol zapojených do průzkumu uvádí, že aktivně podporuje nově nastupující učitele. Jedná se přitom o přirozenou součást budování well-beingu nejen nově nastupujícího učitele, ale každého nového pracovníka školy, který se rovněž propisuje do celkového klimatu školy i jednotlivých tříd.

Za největší překážky bránící dalšímu vzdělávání pedagogických pracovníků považují ředitelé mateřských škol omezené možnosti, jak zajistit suplování, chybějící finanční zdroje potřebné pro zajištění účasti na vzdělávacích akcích a nedostatek časových kapacit pedagogických pracovníků.

Většina mateřských, ale i základních, škol projevila zájem o větší propojení se subjekty uměleckého, zájmového či neformálního vzdělávání, zejména s paměťovými institucemi, základními uměleckými školami a středisky volného času.

Drtivá většina mateřských škol dle tvrzení ředitelů a ředitelky spolupracuje s alespoň jedním z uvedených typů školských poradenských zařízení (SPC, PPP), nejčastěji s PPP. Obecně byla spolupráce se školskými poradenskými zařízeními hodnocena pozitivně. Zcela zásadní je navýšení objemu finančních prostředků alokovaných do této oblasti a větší podpora personálního zajištění činností školských poradenských zařízení včetně posílení kapacit pro terénní práci.

5.2 Shrnutí výsledků průzkumu základních škol

V rámci dotazníkového šetření v základních školách realizovaném v Pardubickém kraji nebyly zjištěny žádné významné odlišnosti od celorepublikových výsledků. Většině základních škol se podle jejich vlastního hodnocení daří **rozvíjet mezilidské vztahy** (75 %) a **potenciál každého dítěte** (73 %), značný důraz je kladen také na vytváření pozitivního vztahu ke škole (71 %) a výchovu ke zdravému životnímu stylu (68 %). V Pardubickém kraji se základním školám, podle jejich vlastního hodnocení, **nedaří realizovat rozvoj podnikavosti** (39 %), **růstové myšlení zahrnující také výchovu lídrů** (37 % respondentů). Jedná se o poměrně mladé „výchovy“, jejichž cílem je získat kompetence namísto encyklopedických vědomostí. Obecně lze shrnout, že téměř pětina zapojených základních škol v kraji nepožaduje žádnou podporu pro komplexní rozvoj žáků ve své škole, nicméně

podporu v nejkritičtějších oblastech komplexního rozvoje žáků by uvítalo necelých 40 % škol v kraji.

Komplexní rozvoj dětí v základních školách bude mít pozitivní dopad i na snížení počtů nedokončení povinné školní docházky a na snížení nerovností při vzdělávání dětí z odlišného sociokulturního nebo socioekonomického prostředí. Sdílení příkladů dobré praxe může Pardubický kraj podpořit prostřednictvím realizace pravidelných porad s vedením škol. *Konkrétní opatření související s nabídkou vzdělávání pedagogických pracovníků jsou uvedena v dílčích kapitolách Dlouhodobého záměru vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy Pardubického kraje pro období 2024–2028. Jedná se o opatření B.2.2, B.3.3, D.1.1–D.1.3, E.2.1–E.2.2, ale i I.1.4 a I.2.1.*

Sociální a ekonomická situace rodiny, v níž se žák vyrůstá, ovlivňuje jeho přípravu do školy, přístup rodičů ke vzdělávání pak především jeho motivaci a tím i výsledky. Většina základních škol v kraji si je této skutečnosti vědoma a aktivně k ní přistupuje, jen oproti mateřským školám je zde mnohem širší škála nezajištěných potřeb žáka (školní obědy hradí 41 % ZŠ pravidelně, technické vybavení 42 % škol, z toho 17 % pravidelně, školní pomůcky 19 % a další materiální potřeby uhradilo 25 % ZŠ). **V posledních 12 měsících uhradilo alespoň jeden z vybraných nákladů sociálně či jinak znevýhodněným dětem 86 % základních škol.** Náklady spojené s doučováním hradily základní školy v 67 % sociálně znevýhodněným dětem, z toho v 60 % pravidelně. Školy k této podpoře využívají řadu dotačních titulů nejen MŠMT. Pardubický kraj proto pečlivě sleduje vyhlašované dotační tituly zaměřené na podporu sociálně znevýhodněných dětí a podporuje aktivní zapojení škol do příslušných výzev.

Odbor školství bude mezirezortní spolupráci nadále rozvíjet. V rámci spolupráce jsou využívány všechny komunikační cesty k osvětě rodičů a zvyšování informovanosti o aktuálních trendech a posílení odpovědnosti za jejich role při výchově dětí a mohou ve vzájemné synergii řešit odpovídající pokrytí potřeb rodin z vyloučeného prostředí, příp. poskytnou potřebnou podporu rodinám ohrožených chudobou. Tyto aktivity jsou definovány v dalších strategických materiálech Pardubického kraje. *Konkrétní opatření směřující ke snížení nerovností ve vzdělávání jsou uvedena v rámci opatření B.1.2.*

Dalšímu vzdělávání pedagogických pracovníků základních škol brání stejné překážky jako u mateřských škol (nedostatek pracovníků, nedostatek finančních zdrojů), proto i navrhovaná opatření jsou totožná. Podpora pedagogických pracovníků včetně těch nově začínajících je v dlouhodobém záměru kraje průřezovým kritériem. U základních škol je patrný nárůst podílu škol, které tuto činnost vykonávají soustavně a systematicky (65 % vs. 50 % u mateřských škol).

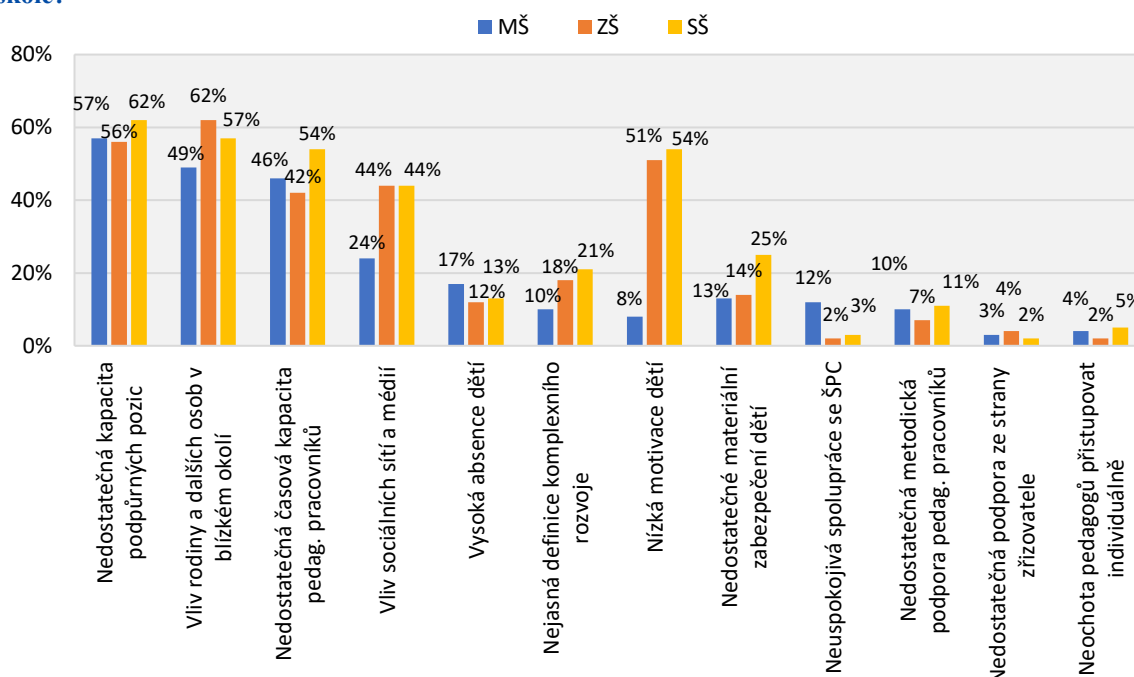
5.3 Shrnutí výsledků průzkumu středních škol

V rámci dotazníkového šetření realizovaném v Pardubickém kraji na středních školách nebyly zjištěny žádné významné odlišnosti od celorepublikových výsledků. Většině středních škol se podle jejich vlastního hodnocení daří **rozvíjet pozitivní vztah ke škole** (75 %), **rozvíjí mezilidské vztahy** (64 %), **potenciál každého dítěte a digitálních dovedností** (61 %). Zatímco u základních škol se daří realizovat prevenci v 62 % zapojených škol, u středních škol tento podíl klesl na 54 % zapojených škol. V Pardubickém kraji se středním školám, podle jejich vlastního hodnocení, **nedaří realizovat růstové myšlení** (34 %), **rozvoj podnikavosti a výchovu k dobrovolnictví** (shodně 30 %) a **schopnost učit se** (25 %). Přestože těchto definovaných nedostatků dosahuje třetina nebo čtvrtina středních škol, jedná se o důležité kompetence žáků ovlivňující jejich studijní výsledky a budoucí

uplatnění na trhu práce. Obecně lze shrnout, že téměř pětina zapojených základních škol v kraji nepožaduje žádnou podporu pro komplexní rozvoj žáků ve své škole, nicméně podporu v nejkritičtějších oblastech komplexního rozvoje žáků by uvítala více než třetina středních škol. Mezi silnou pětici oblastí k podpoře se objevuje také kritické myšlení. Obdobně jako u základních škol platí i zde jednoduchá nepřímá úměra mezi vztahem „škola úspěšně rozvíjí“ a „uvítala by podporu v dané oblasti komplexního rozvoje žáků“.

Pardubický kraj podpoří školy v posilování kompetencí žáků a ve vzdělávání absolventů, kteří budou uplatnitelní na trhu práce po celou dobu své profesní dráhy. K uvedenému cíli směřuje celá řada opatření, která se zaměřují na zkvalitnění výuky po obsahové i materiální stránce, včetně podpory profesního rozvoje pedagogických pracovníků. Jedním z mnoha opatření je také podpora a popularizace technických a zdravotnických oborů, ale i pobídka formou prospěchových stipendií. *Všechna opatření směřující do oblasti středoškolského, ale i vyššího odborného vzdělávání jsou označena písmenem C.*

Graf č. 61: Které z následujících položek nejvíce limitují komplexní rozvoj dětí/žáků/studentů ve Vaší škole?

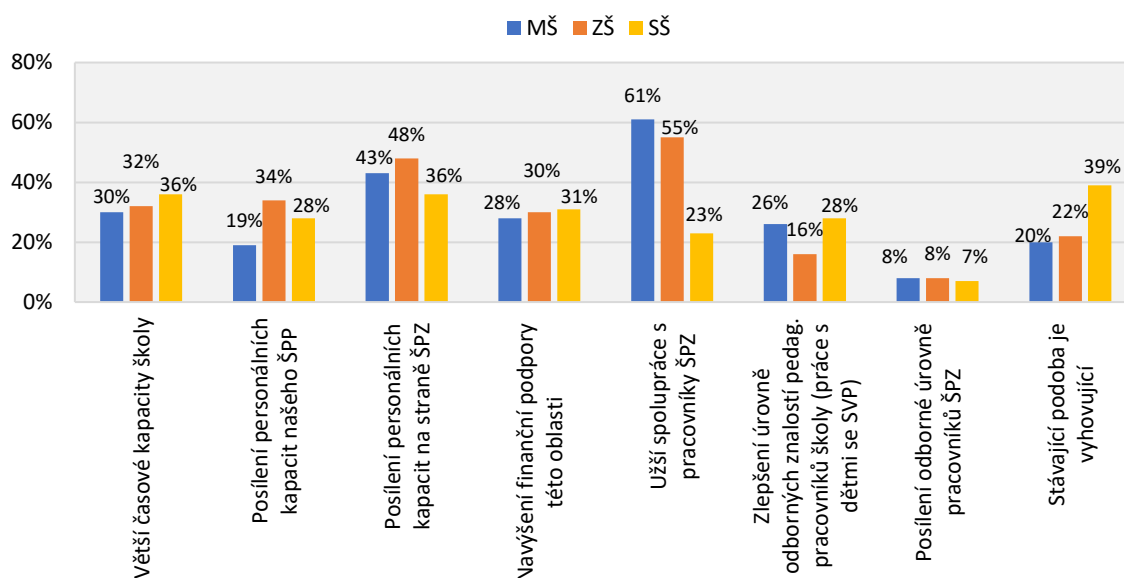

Střední školy deklarují v mnohem vyšší míře (25 %), než tomu bylo u základních škol (14 %), materiální zajištění žáků jako limitující faktor. Přestože tento faktor není z hlediska posouzení samotných škol tím nejdůležitějším (4. pořadí), je nutné si uvědomit, že střední školy (51 %) v Pardubickém kraji hradí častěji než základní školy **náklady spojené s technickým vybavením žáka** (notebook, tablet, internetové připojení apod.). Základní školy hradily nejčastěji (67 % ZŠ, z toho 60 % škol pravidelně) sociálně znevýhodněným žákům náklady spojené s **doučováním**, zatímco střední školy v Pardubickém kraji hradily uvedené náklady v 45 %, z toho 35 % škol pravidelně. Odlišná situace je u **školních obědů**, které v Pardubickém kraji poskytovalo sociálně znevýhodněným pravidelně 41 % základních škol, zatímco střední školy pouze v 9 %. Je však nutné zdůraznit, že pro žáky středních škol nebyl do roku 2023 určen žádný z dotačních titulů. Úhradu vstupného na školní akce či školní výlet řeší základní i střední školy v kraji téměř ve shodném podílu (oba druhy škol se pohybují mezi 25–30 %).

Větší část škol (téměř 40 % SŠ, ale už jen pětina MŠ) je spokojena s úrovní spolupráce se školskými poradenskými zařízeními (ŠPZ, tedy pedagogicko-psychologickými poradnami a speciálně pedagogickými centry) a necítí potřebu něco na spolupráci měnit. Výsledky šetření přesto poukazují na přetížení ŠPZ. K nejčastěji zmiňovaným podnětům ke zlepšení především ze strany mateřských (61 %) a základních (55 %) škol patří zejména potřeba užší spolupráce s pracovníky ŠPZ (např. formou častější terénní práce), posílení personálních kapacit na straně ŠPZ (43 % MŠ a 48 % ZŠ) či navýšení finanční podpory této oblasti. Pro třetinu základních a středních škol je však klíčové především posílení vlastních poradenských personálních kapacit v rámci školního poradenského pracoviště (ŠPP). Další zmiňovanou bariérou spolupráce mezi školami a ŠPZ je tlak zákonných zástupců na ŠPZ ve snaze získat konkrétní závěry vyšetření.

Zjištěné nedostatky budou reflektovat opatření H.1–H.3, která usilují o zlepšení kvality a dostupnosti poskytovaných poradenských služeb.

Graf č. 62: Co by podle Vás mohlo přispět ke zlepšení spolupráce Vaší školy se školskými poradenskými zařízeními? (v procentuálním podílu)

5.4 Shrnutí výsledků průzkumu ZUŠ a SVČ

ZUŠ v Pardubickém kraji téměř všechny hodnotí svou činnost jako **rozvíjející kreativitu a tvořivost** (96 %), dále se ZUŠ podle svého hodnocení daří velmi úspěšně rozvíjet **estetické cítění a prožívání žáků** (91 %). Obdobně se považují za velmi úspěšná v rozvoji kreativity a tvořivosti žáků střediska volného času v Pardubickém kraji (91 %).

Graf č. 60: Podíl ZUŠ a SVČ, které souhlasí s tvrzením, že ZUŠ a SVČ mají velký potenciál pro snižování nerovností mezi žáky (v %)

V Pardubickém kraji zastává názor, že by se v ZUŠ a SVČ **měli vzdělávat všichni žáci bez ohledu na jejich nadání a znevýhodnění, 64 % SVČ**, ale jen 26 % ZUŠ. Přitom téměř **61 % ZUŠ**, ale jen 46 % SVČ v kraji, spatřuje ve svém působení **velký potenciál pro snižování nerovností mezi žáky**. Tři čtvrtiny (78 %) ZUŠ hodnotí svůj přístup ke vzdělávání jako individuální (často spojováno s hudebními obory), zatímco mezi SVČ v kraji se daří individuální přístup realizovat jen z 55 %. Uvedené sebehodnocení odráží způsob práce s dětmi a žáky a časté vnímání ZUŠ jako elitního prostředí, což otevírá prostor pro rozvoj ZUŠ jako podpory žáků ze socio-ekonomicky znevýhodněného prostředí, ve kterém je individuální přístup ke vzdělávání zapotřebí.

Dle vlastního hodnocení se **více než polovina (55 %) SVČ v kraji domnívá, že mohou školám významně pomoci s modernizací výuky**. ZUŠ tento názor ve vztahu ke své činnosti ve prospěch škol v tak významném měřítku nesdílí. Častěji spolupracují ZUŠ mezi sebou, případně s mateřskými a základními školami. Nevyužitý potenciál tak lze nalézt ve vztahu ke středním školám, především konzervatoři a středním školám s uměleckými obory v kraji, kde mohou žáci dále rozvíjet svůj potenciál. ZUŠ se mohou více zaměřit na vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, nikoliv se jen orientovat na žáky nadané.

Podle vlastního hodnocení ZUŠ i SVČ jsou překážkou v propojování zájmového a formálního vzdělání spíše rozdíly v ŠVP a přesah činnosti ZUŠ/SVČ nad rámec RVP běžné školy.

Využití zjištěného potenciálu ZUŠ a SVČ jsou propsána do opatření K.1 a K.2, L.1 a L.2, zvyšování jazykových kompetencí pedagogů je zohledněno v opatření M.1.1.

ZÁVĚR

Nejvíce limitující pro komplexní rozvoj žáků jsou z pohledu ředitelů všech druhů škol zapojených do průzkumu **externí faktory, tedy vliv rodiny a dalších osob v blízkém okolí žáků**, který má převažující vliv v rozmezí 50–60 %, ale také **vliv sociálních sítí a médií**. **Nízká motivace samotných žáků** hraje významnou roli především na základních školách a na středních školách její vliv ještě mírně vzroste.

Pro zlepšení situace v oblasti komplexního rozvoje žáka bude podle ředitelů škol zapojených do průzkumu nezbytné soustředit se zejména na **absenci žáků** (identifikovalo jako bariéru více než 50 % základních i středních škol) či **nedostatečnou kapacitu** školních psychologů, speciálních pedagogů a dalších **specializovaných pozic** (shoda více než poloviny mateřských, základních i středních škol), **nedostatečné časové kapacity samotných učitelů** (především těch vykonávajících specializované činnosti – např. výchovní poradci, metodici prevence) a podporu sociálně či jinak znevýhodněných žáků (absence sociálních pedagogů, školní sociální práce apod.). V případě žáků základních škol je důležité zaměřit se mimo jiné i na **komunikaci změn s rodičovskou veřejností**, která zásadním způsobem ovlivňuje vzdělávací dráhu dětí. Nedostatečné materiální zabezpečení žáků se nejvíce projevuje na střední škole, kde jej jako limitující vnímá 25 % škol v kraji.

Za největší překážky bránící dalšímu vzdělávání pedagogických pracovníků považují ředitelé škol omezené možnosti, jak zajistit suplování, chybějící finanční zdroje potřebné pro zajištění účasti na kvalitních vzdělávacích akcích a nedostatek časových kapacit pedagogických pracovníků.

Zatímco ZUŠ hodnotí své postavení jako unikátní s jasným zacílením na nadané a mimořádně nadané žáky, SVČ sama sebe vnímají jako inkluzivní prostředí. SVČ se rovněž jako ZUŠ považují za velmi úspěšná v rozvoji kreativity a tvořivosti a v důrazu na individualitu dítěte. SVČ hrají významnou roli i ve snižování nerovností mezi žáky a jeví zvýšený zájem o provozování otevřených (nízkoprahových) klubů, častěji než ZUŠ se zaměřují i na dospělou populaci. Velký prostor pro rozvoj byl identifikován v oblasti podpory žáků ze socio-ekonomicky znevýhodněného prostředí, především z cizojazyčného či při vzdělávání žáků se zrakovým, sluchovým či tělesným postižením.

Školy (mateřské, základní i střední) projevují dle výpovědí SVČ zájem o know-how, materiály a pomůcky používané středisky. Spolupráce SVČ se školami však probíhá spíše spontánně. Za hlavní překážky bránící většímu rozvoji spolupráce se školami identifikují SVČ nedostatečnou finanční podporu této oblasti a nedostatečné časové kapacity. Bariérou je i nedostatečná společenská podpora této oblasti.